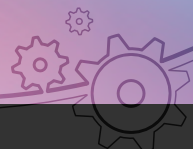

TRONDHEIM KOMMUNE

Årsregnskap 2017

Innledning

1.1. Om regnskapsavleggelsen

1.1.1. Årsoppgjørsk dokumentene

Årsoppgjørsk dokumentene for Trondheim kommune består av 3 deler:

Årsregnskapet (dette dokumentet)

Dokumentet inneholder drifts-, investerings- og balanseregnskap og noter i henhold til god kommunal regnskapskikk. Trondheim kommune legger også inn revisjonsberetningen som en del av dokumentet når denne er mottatt fra revisor.

Årsrapporten (årsberetningen)

Dokumentet inneholder rådmannen sin redegjørelse for kommunens økonomiske utvikling og status, spesielt om de forhold som påvirker kommunens regnskapsresultat og finansielle stilling.

Årsberetning for finansområdet iht. kommunens finansreglement

Dokumentet omhandler en rapportering om utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året vedrørende kommunens finansielle aktiva og passiva.

Der det er nødvendig er det gitt henvisninger mellom de enkelte dokumentene for utfyllende opplysninger. Dokumentene samt egen årsoppgjørssak for bystyret, er de offisielle årsoppgjørsk dokumentene for Trondheim kommune.

1.1.2. Om behandlingen av årsregnskapet og årsberetningen

Trondheim kommune avlegger årsregnskap etter kommuneloven § 48 og bestemmelser i forskrift om årsregnskap og årsberetning (for kommuner og fylkeskommuner) av 15.12.2000 nr. 24. Det følger av § 10 i forskrift om årsregnskap og årsberetning at årsregnskapet skal være avlagt innen 15. februar i året etter regnskapsåret.

Regnskapet for 2017 avlegges 15.02.2018

Terskelen for å gjøre endringer i regnskapet etter at det er framlagt er høy. Unntaket er interne omposteringer for å få frem korrekte data til KOSTRA som ikke påvirker tallene i det fremlagte offisielle regnskapet for Trondheim kommune.

Årsrapporten skal avgis innen 31.03.2018.

Revisjonsberetningen fra Trondheim kommunerevisjon skal foreligge innen 15.04.2018.

Årsregnskapet og årsberetningen skal vedtas av kommunestyret senest 6 måneder etter regnskapsårets slutt, dvs. innen 30.06.2018. Før behandling i kommunestyret skal årsregnskapet behandles i kontrollkomiteen.

1.1.3. Rapportering av regnskap til KOSTRA

Bevilgningsregnskapet (drifts- og investeringsregnskapet) og balanseregnskapet skal rapporteres elektronisk til Statistisk sentralbyrå innen 15.02.2018. Innsending blir foretatt 15.02.2018. I forhold til KOSTRA, kan rapporterte data korrigeres fram til 16.04.2018 som er siste frist for innsending.

Rapportering av regnskap til Oslo Børs

Fordi Trondheim kommune har obligasjonslån har kommunen også rapporteringsplikt til Oslo Børs. Kommunen vil foreta finansiell rapportering til Oslo Børs innen fristen 30.04.2018.

1.1.4. Merknader til regnskapsavleggelsen for 2017

Når det gjelder materielle forhold og hendelser for øvrig av betydning for regnskapet 2017 vises det til note 0.2 – Vesentlige transaksjoner.

Trondheim 15.02.2018

Morten Wolden

Rådmann

Innhold

KAPITTELOVERSIKT

Innledning.....	3
Del 1 Driftsregnskapet.....	7
Del 2 Investeringsregnskapet.....	11
Del 3 Balanseregnskapet.....	15
Del 4 Noter til regnskapet.....	17

DEL 1

Driftsregnskapet

INNHOLD

1.1. Økonomisk oversikt driftsregnskapet.....	8
1.2. Regnskapsskjema 1A.....	9
1.3. Regnskapsskjema 1B.....	10

1. Driftsregnskapet

1.1. Økonomisk oversikt driftsregnskapet

Alle tall i hele millioner (1.000.000) kroner

Regnskapspost (Kostra-art)	Note	Regnskap i år	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
L03 Brukerbetalinger (600:619)		-620	-631	-628	-603
L04 Andre salgs- & leieinntekt (620:669)		-1 407	-1 285	-1 285	-1 341
L05 Overfør med krav motytelse (700:789)		-1 633	-1 004	-912	-1 596
L06 Rammetilskudd (800:809)		-3 534	-3 581	-3 674	-3 476
L07 Andre statlige overføringer(810:829)		-887	-743	-636	-649
L08 Andre overføringer (830:869;880:899)		-92	-82	-103	-84
L09 Inntekts- og formueskatt (870:873)		-5 734	-5 546	-5 381	-5 379
L10 Eiendomsskatt (874:876)		-620	-615	-615	-600
L11 Andre dir/indir. skatter (877:879)		-0	-0	-0	-0
* L12 Sum Diftsinntekter Sum(L3:L11)		-14 528	-13 487	-13 235	-13 727
L14 Lønnsutgifter (010:089;160:169)		6 447	6 689	6 430	6 128
L15 Sosiale utgifter (090:099)	4	1 834	1 650	1 655	1 730
L16 Kjøp inng komm tjpr(100:159;170:285)		2 459	2 118	2 092	2 280
L17 Kjøp erstatn komm tj.prod (300:399)		1 751	1 708	1 700	1 673
L18 Overføringer (400:499)		1 060	973	833	863
L19 Avskrivninger (590:599)	5	615	615	-	609
L20 Fordelte utgifter (29x,69x,79x)		-157	-328	-285	-159
* L21 Sum driftsutgifter Sum(L14:L20)		14 008	13 425	12 425	13 123
** L23 Brutto Driftsresultat L12-L21		-519	-36	-810	-604
L24 Renteinntekter og utbytte (900:908)		-264	-300	-298	-258
L25 Gevinst finansielle instrum. (909)		-165	0	0	-125
L26 Mottatte avdrag på utlån (920:928)		-11	-3	-3	-4
* L27 Sum ekst. finansinnt. Sum(L24:L26)		-441	-302	-301	-387
L28 Renteutg. og låneomkostn. (500:508)		358	350	351	391
L29 Tap finansielle instrum. (509)		1	0	0	13
L30 Avdrag på lån (510:519)		563	552	552	468
L31 Utlån (520:528)		3	4	4	4
* L32 Sum ekst. finansutg. Sum(L28:L31)		925	906	907	876
** L34 Res eksterne finanstrans. L27-L32		484	604	606	489
L35 Motpost avskrivninger (990:999)	5	-615	-615	0	-609
*** L36 Netto driftsresultat L23+L34+L35		-650	-72	-204	-724
L38 Mindreforbruk (930:939)		-255	-255	0	-139
L39 Bruk av disposisjonsfond (940:947)	15	-195	-196	-105	-132
L40 Bruk av bundne fond (950:959)	15	-189	-73	-45	-172
L41 Bruk av likviditetsreserve (960:969)		0	0	0	0
* L42 Sum bruk av avset. Sum(L38:L41)		-639	-525	-150	-443

L44 Overført til invest.regn. (570:579)	299	289	272	382
L45 Dekn. tidl. års RM merforbr(530:539)	0	0	0	0
L46 Avsetn. disposisjonsfond (540:547)	15	385	307	82
L47 Avsetninger bundne fond (550:559)	15	165	0	0
L48 Avsetninger likv.reserven (560:569)	0	0	0	0
* L49 Sum avsetninger Sum(L44:L48)	849	597	354	912
**** L51 RM mer-/mindreforbruk L36+L42-L49	-440	0	0	-255

Negativt resultat = mindreforbruk Positivt resultat = merforbruk

1.2. Regnskapsskjema 1A

Alle tall i hele millioner (1.000.000) kroner

Regnskapspost (Kostra-art)	Note	Regnskap i år	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
L1 Skatt på inntekt og formue (870:873)		-5 734	-5 546	-5 381	-5 379
L2 Ordinært rammetilskudd (800:809)		-3 534	-3 581	-3 674	-3 476
L3 Skatt på eiendom (874:876)		-620	-615	-615	-600
L4 Andre direkte/indir skatter (877:879)		-0	-0	-0	-0
L5 Andre gen. statstilskudd (810:829)		-887	-743	-636	-649
* L6 Sum frie disponible innt. Sum(L1:L5)		-10 775	-10 485	-10 306	-10 103
L7 Renteinntekter og utbytte (900:908)		-264	-300	-298	-258
L8 Gevinst finansielle instrum. (909)		-165	0	0	-125
L9 Renteutg, prov, and fin.utg (500:508)		358	350	351	391
L10 Tap finansielle instrum. (509)		1	0	0	13
L11 Avdrag på lån (510:519)		563	552	552	468
* L12 Netto finansinnt/-utg Sum(L7:L11)		492	603	604	489
L13 Til dekn tidl.år RM merforb(530:539)		0	0	0	0
L14 Til ubundne avsetn (540:547+560:569)		385	307	82	374
L15 Til bundne avsetninger (550:559)		165	0	0	156
L16 Bruk tidl.års RM min.forb (930:939)		-255	-255	0	-139
L17 Bruk ubundne avsetn(940:947+960:969)		-195	-196	-105	-132
L18 Bruk av bundne avsetninger (950:959)		-189	-73	-45	-172
* L19 Netto avsetninger Sum(L13:L18)		-89	-217	-68	87
L20 Overført til invest.regn (570:579)		299	289	272	382
** L21 Til fordeling drift (L6+L12+L19+L20)		-10 073	-9 810	-9 498	-9 146
L22 Sum fordelt til drift (skjema 1B)		9 633	9 810	9 498	8 891
*** L23 Regnmessig mer-/mindreforbr.					
L22+L21		-440	0	0	-255

Negativt resultat = mindreforbruk Positivt resultat = merforbruk

1.3. Regnskapsskjema 1B

Alle tall i hele millioner (1.000.000) kroner

	Regnskap i år	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
Til fordeling				
Fra regnskapsskjema 1A - Driftsregnskapet:				
Fordelt til drift	10 073	9 810	9 498	9 146
Netto utgift til fordeling	10 073	9 810	9 498	9 146
Fordelt slik:				
Skoler	1 682	1 701	1 663	1 633
Barnehager	1 545	1 548	1 516	1 487
Barne- og familietjenester	823	837	795	666
Botiltak og dagtilbud	577	575	571	565
Helse og omsorg	1 971	2 021	1 988	1 794
Psykisk helse og rus	219	220	213	189
Kvalifisering og velferd	800	805	780	717
Næring og samfunn	13	14	14	10
Tiltak Innvandrere	5	9	9	9
Kulturformål	302	310	302	298
Idrett og friluftsliv	133	140	117	106
Miljøretta tjenester	42	42	39	45
Plan-og bygningstjenester	38	41	36	32
Tekniske tjenester	621	658	510	517
Eiendomstjenester	747	753	409	752
Interne tjenester	452	454	383	448
Rådmann og strategisk ledelse	197	201	124	191
Folkevalgte/bystyresekr.	62	66	65	56
Regnsk.tekn. Formål, og korreksjon arter i 1A som inngår i tjenesteområdene	-156	-585	-36	-369
Sum fordelt	10 073	9 810	9 498	9 146

DEL 2

Investeringsregnskapet

INNHold

2.1. Økonomisk oversikt investeringsregnskapet.....	12
2.2. Regnskapsskjema 2A.....	13
2.3. Regnskapsskjema 2B.....	14

2. Investeringsregnskapet for 2017

2.1. Økonomisk oversikt investeringsregnskapet

Alle tall i hele millioner (1.000.000) kroner

Regnskapspost (Kostra-art)	Note	Regnskap i år	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
L2 Salg driftsmidler & eiendom (660:679)		-227	-217	-179	-226
L3 Andre salgsinntekter (600:659)		-30	0	0	-57
L4 Overf m/krav t.moty(700:728+730:789)		-515	-392	-299	-344
L5 Kompensasjon merverdiavgift (729)		-194	-282	-282	-212
L6 Statlige overføringer (810:829)		-314	-444	-428	-32
L7 Andre overføringer (830:869;880:899)		0	0	0	-0
L8 Renteinntekter og utbytte (900:909)		0	0	0	0
* L9 Sum inntekter Sum(L2:L8)		-1 280	-1 335	-1 188	-871
L11 Lønnsutgifter (010:089;160:169)		100	6	0	75
L12 Sosiale utgifter (090:099)		9	0	0	9
L13 Kjøp inng komm tjpr(100:159;170:289)		1 728	2 333	2 890	1 475
L14 Kjøp erstatn komm tj.prod (300:389)		1	0	0	0
L15 Overføringer (400:499)		324	0	0	335
L16 Renteutg. og omkostninger (500:509)		17	0	0	21
L17 Fordelte utgifter		-5	0	0	0
* L18 Sum utgifter Sum(L11:L17)		2 175	2 337	2 890	1 914
L20 Avdrag på lån (510:519)		179	68	68	317
L21 Utlån (520:528)		360	338	338	330
L22 Kjøp av aksjer og andeler (529)	6	34	33	33	148
L23 Dekning av tidl.års udekket(530:539)		0	0	0	0
L24 Avsetn.ubundne invest.fond (548:549)	15	161	163	163	153
L25 Avsetn. til bundne fond (550:558)	15	173	0	0	8
L26 Avsetn. likviditetsreserve (560:569)		0	0	0	0
* L27 Sum finansieringstrans. Sum(L20:L26)		906	601	601	956
** L28 Finansieringsbehov L18+L27-L9		1 801	1 606	2 303	2 000
L30 Bruk av lån (910:919)		-1 112	-1 240	-1 954	-917
L31 Mottatte avdrag på utlån (920:928)		-181	-68	-68	-225
L32 Salg av aksjer og andeler (929)	6	-15	0	0	0
L33 Bruk av tidl års min.forbr (930:939)		0	0	0	0
L34 Overføringer fra driftsregn(970:979)		-299	-299	-282	-382
L35 Bruk av disposisjonsfond (940:947)		0	0	0	0
L36 Bruk av ubundne invest.fond(948:949)	15	-32	0	0	-323
L37 Bruk av bundne fond (950:959)	15	-161	0	0	-153
L38 Bruk av likviditetsreserve (960:969)		0	0	0	0
* L39 Sum finansiering Sum(L30:L38)		-1 801	-1 606	-2 303	-2 000
*** L40 Udekket/udisponert L28-L39		0	0	0	0

2.2. Regnskapsskjema 2A

Alle tall i hele millioner (1.000.000) kroner

Regnskapspost (Kostra-art)	Note	Regnskap i år	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
L1 Inv.anleggsm(010:509+690:699+790:799)		2 175	2 340	2 890	1 914
L2 Utlån og forskutteringer (520:528)		360	338	338	330
L3 Kjøp av aksjer og andeler (529)		34	33	33	148
L4 Avdrag på lån (510:519)		179	68	68	317
L5 Dekn. av tidl. års udekket (530:539)		0	0	0	0
L6 Avsetninger (548:569)		334	163	163	161
* L7 Årets finansieringsbehov Sum(L1:L6)		3 081	2 941	3 491	2 871
L8 Finansierte slik:					
L9 Bruk av lånemidler (910:919)		-1 112	-1 240	-1 954	-917
L10 Salg anleggsmidler (660:679+929)		-242	-217	-179	-226
L11 Tilsk.til inv..(81x+830:869+880:899)		-314	-444	-428	-33
L12 Kompensasjon for mva. (729)		-194	-282	-282	-212
L13 Mott.avdrag(700:728+730:789+920:928)		-696	-460	-366	-568
L14 Andre inntekter (600:659+900:909)		-30	0	0	-57
* L15 Sum ekstern finansiering Sum(L9:L14)		-2 588	-2 642	-3 209	-2 013
L16 Overført fra driftsregn. (970:979)		-299	-299	-281	-382
L17 Bruk av tidl. udisponert (930-939)		0	0	0	0
L18 Bruk av avsetninger (940:969)		-194	0	0	-476
** L19 Sum finansiering Sum(L15:L18)		-3 081	-2 491	3 491	-2 871
*** L20 Udekket/udisponert (L7-L19)		0	0	0	0

2.3. Regnskapsskjema 2B

Alle tall i hele millioner (1.000.000) kroner

	Regnskap i år	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
Til fordeling				
Fra Regnskapsskjema 2A - Investeringsregnskapet:				
Investeringer anleggsmidler	2 175	2 340	2 890	1 914
Netto utgift til fordeling	2 175	2 340	2 890	1 914
Fordelt slik:				
Skole	419	491	429	285
Barnehager	28	32	24	61
Helse og velferd	287	512	633	358
Barne og familietjeneste	5	2	0	7
Kultur	10	0	0	15
Idrett, naturforvaltning og friluftsliv	119	178	170	180
Boliger	173	-25	166	307
Veier, miljø og trafiksikkerhet	259	238	44	142
Boligbygging, fysiske bomiljøtiltak	161	-158	310	77
Kirker og kirkegårder	126	144	129	123
Næring	59	532	531	54
Administrasjon	86	90	62	61
Vann og avløp	383	280	381	218
Renovasjon	20	7	7	6
Brann og redningstjeneste	10	11	0	2
Andre investeringer	32	5	5	18
Sum fordelt	2 175	2 340	2 890	1 914

DEL 3

Balanseregnskapet

INNHOLD

3.1. Hovedoversikt Balanseregnskapet 2017	16
---	----

3. Balanseregnskapet for 2017

3.1. Hovedoversikt Balanseregnskapet 2017

Alle tall i hele millioner (1.000.000) kroner

Regnskapsrapport (Kostra-art)	Noter	Regnskap i år	Regnskap i fjor
* Anleggsmidler Kap. 2.2		39 200	37 172
Faste eiendommer og anlegg (2.27-2.29)	5	21 963	19 749
Utstyr, maskin, trans.midl (2.24-2.26)	5	670	1 846
Utlån (2.22-2.23)		1 992	1 822
Aksjer og andeler (2.21)	6,30	1 775	1 753
Pensjonsmidler (2.20)	4	12 801	12 001
* Omløpsmidler Kap. 2.1		9 636	9 337
Kortsiktige fordringer (2.13-2.17)		1 077	1 157
Premieavvik (2.19)	4	1 286	1 345
Aksjer og andeler (2.18)	14,30	1 042	1 002
Sertifikater (2.12)		0	0
Obligasjoner (2.11)	30	4 706	4 526
Kasse, postgiro, bankinnskudd (2.10)		1 525	1 306
** Sum eiendeler		48 836	46 508
* Egenkapital Kap. 2.5		-15 342	-14 058
Disposisjonsfond (2.56-2.57)	15	-737	-547
Bundne driftsfond (2.51-2.52)	15	-342	-366
Ubundne investeringsfond (2.53-2.54)	15	-6 023	-5 895
Bundne investeringsfond (2.55)	15	-55	-43
Regn.messig mindreforbruk (2.5950)	15	-440	-255
Regn.messig merforbruk (2.5900)		0	0
Udisponert i investeringsregn. (2.5960)		0	0
Udekket i investeringsregn. (2.5970)		0	0
Likviditetsreserve (2.5980)		0	0
Kapitalkonto (2.5990)	18	-7 951	-7 158
Endr. regn.prin. påvirker AK dri (2.581)	17	206	206
Endr. regn.prin. påvirker AK inv (2.580)		0	0
* Langsiktig gjeld Kap. 2.4		-31 445	-30 521
Pensjonsforpliktelse (2.40)	4	-15 487	-14 623
Ihendehaverobligasjonslån (2.41-2.42)	9	-5 650	-6 650
Sertifikatlån (2.43-2.44)	9	-1 470	-620
Andre lån (2.45-2.49)	9	-8 838	-8 629
* Kortsiktig gjeld Kap. 2.3		-2 048	-1 929
Kassakredittlån (2.31)		0	0
Annen kortsiktig gjeld (2.32-2.38)		-2 047	-1 927
Premieavvik (2.39)	4	-2	-2
** Sum egenkapital og gjeld		-48 836	-46 508
* Memoriakonti Kap. 2.9		-0	-0
Ubrukte lånemidler (2.9100)		246	558
Andre memoriakonti (2.9200-2.9998)		27 859	25 650
Motkonto for memoriakontiene (2.9999)		-28 106	-26 208

DEL 4

Noter til regnskapet

INNHOOLD

Note 0.1	Regnskapsprinsipper	18
Note 0.2	Vesentlige poster i regnskapet og andre forhold	20
Note 1	Endring i arbeidskapital	22
Note 2	Ytelse til ledende personer	23
Note 3	Godtgjørelse til revisor	24
Note 4	Pensjonsforpliktelser	25
Note 5	Varige driftsmidler	27
Note 6	Aksjer og andeler	28
Note 7	Salg av finansielle anleggsmidler	30
Note 8	Tap på utlån og forskutteringer	30
Note 9	Langsiktig gjeld	31
Note 10	Renter - sikring	34
Note 11	Avdrag på lån	35
Note 12	Garantiansvar	36
Note 13	Andre vesentlige forpliktelser	39
Note 14	Finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til virkelig verdi herunder markedsbaserte finansielle omløpsmidler	40
Note 15	Avsetninger og bruk av avsetninger	41
Note 16	Strykninger	45
Note 17	Opplysninger om egenkapitalkontoen	45
Note 18	Kapitalkonto	46
Note 19	Investeringsoversikt	47
Note 20	Vesentlige overføringer mottatt til finansiering av investeringer	51
Note 21	Selvkost	52
Note 22	Usikre forpliktelser og hendelser etter balansedagen	54
Note 23	Spesifikasjon av uvanlige og vesentlige poster og transaksjoner	54
Note 24	Virkning av endring av regnskapsprinsipper, regnskapsestimater og korrigerings av tidligere års feil	54
Note 25	Eiendeler, gjeld og EK mottatt fra KF ved avvikling	54
Note 26	Mellomværende med KF/§27	55
Note 27	Overføring til/fra § 27- samarbeid og andre samarbeid	56
Note 28	Interkommunale selskaper	60
Note 29	Kortsiktig gjeld og kortsiktige fordringer for Trondheim kommune utenom kommunale foretak (KF)	62
Note 30	Trondheim kommunes kraftfond (TKK)	63
	Revisors beretning for 2017	66

Note 0.1

Regnskapsprinsipper (krs nr 6 - 3.1 nr 6)

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Regnskapsprinsipper

All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet fremgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Regnskapsføring av tilgang og bruk av midler bare i balanseregnskapet gjøres ikke.

Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også interne finansieringstransaksjoner. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke. For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler.

Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon er omløpsmidler. Andre fordringer er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers er de klassifisert som anleggsmidler. Finansielt motiverte plasseringer i finansielle instrumenter vil alltid være omløpsmidler, avhengig av hvilken tidshorison kommunen har for plasseringen. Plasseringer i finansielle instrumenter som er foretatt ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn klassifiseres som anleggsmidler.

Kommunen følger KRS (F) 4 Avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skillet mellom vedlikehold og påkostning på anleggsmidler. Utgifter som påløper for opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardheving av anleggsmidlet utover standarden ved opprinnelig anskaffelse, utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmidlet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i kommunelovens § 50, med unntak av likviditetstrekkrettighet/ likviditetslån jf. KL § 50 nr 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld.

Neste års avdrag på utlån inngår i anleggsmidler og neste års avdrag på lån inngår i langsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Den finansielle omløpsporteføljen verdivurderes etter tre ulike prinsipper, jf. forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner § 8 og KRS 1.

- Ordinære omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi, det vil si etter laveste verdis prinsipp

- Markedsbaserte finansielle omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi, og er å anse som et unntak fra hovedregelen
- Obligasjoner med kontantstrømsikring vurderes til pålydende verdi, hvor under-/overkurs periodiseres over papirets løpetid

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmidlet. Avskrivningene starter året etter at anleggsmidlet er anskaffet / tatt i bruk av virksomheten. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Aksjer og obligasjoner av strategisk eller annen ikke-finansiell karakter klassifiseres som anleggsmidler, jf. punkt 2.3 i KRS 1. Obligasjoner oppføres til pålydende under balanseposten aksjer og andeler. Eventuell over-/underkurs på kjøpstidspunktet oppføres som kortsiktig fordring/gjeld og periodiseres over obligasjonens løpetid. Aksjer og andeler vurderes til kostpris.

Anleggsmidler med verdifall som forventes ikke å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen.

Vurderingene for eiendeler gjelder tilsvarende for kortsiktig og langsiktig gjeld. Opptakskost utgjør gjeldspostens pålydende i norske kroner på det tidspunkt som gjelden oppstår. Låneomkostninger (gebyrer, provisjoner mv.), samt over- og underkurs er finansutgifter og -inntekter. Over- og underkurs periodiseres over lånets løpetid som kortsiktig fordring/gjeld etter samme prinsipp som gjelder for obligasjoner som er besluttet holdt til forfall.

Utestående fordringer er vurdert til pålydende verdi med fradrag for forventet tap.

Bruk av sikringsinstrumenter

Trondheim kommune benytter sikringsinstrumenter i TKK og i gjeldsporteføljen. TKK benytter rente- og valutabytteavtale for å sikre fast kontantstrøm i norske kroner på en obligasjon i utenlandsk valuta. I gjeldsporteføljen benyttes rentebytteavtaler for å sikre fast rente på deler av låneporteføljen. Nærmere beskrivelse av disse instrumentene gjøres i note 9 og 10.

Selvkostberegninger

Innenfor de områdene der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling, beregner kommunen selvkost etter retningslinjer utgitt av Kommunal- og regionaldepartementet februar 2014 (H-3/14) Retningslinjer selvkost.

For de tjenestene der kommunen selv har valgt å kreve brukerbetaling etter selvkostprinsippet, følges samme retningslinjer.

Merverdiavgift og merverdiavgiftskompensasjon (mva.-kompensasjon)

Kommunen følger reglene i Lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) for de tjenesteområdene som er omfattet av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen mva.-kompensasjon i henhold til Lov om kompensasjon for merverdiavgift. Mottatt mva.-kompensasjon for betalt merverdiavgift er finansiert av kommunen gjennom redusert statstilskudd i inntektssystemet.

Kommunal virksomhet utenfor kommuneregnskapet

Kommunen har virksomheter og er en del av virksomheter som avlegger særregnskap, herunder kommunale foretak (KF), interkommunale samarbeid og interkommunale selskaper (IKS). For nærmere opplysninger, se note 26, note 27 KF og note 28 IKS.

Note 0.2

Vesentlige poster i regnskapet og andre forhold

Vi gjør oppmerksom på følgende poster og forhold som er av en slik karakter at de bør tas hensyn til ved vurdering av bevilgningsregnskap og balanse:

Trondheim kommunes kraftfond (TKK)

TKKs regnskapstall inngår i tallene for Trondheim kommunes årsregnskap for 2017. Egne tall for TKK er i tillegg samlet og spesifisert i egen note (se note 30). Status for TKK i henhold til kommunens finansreglement rapporteres i finansrapport 2017.

Bruk av lån

Hovedregelen for bruk av lån til investeringsformål er at budsjettert beløp skal regnskapsføres så langt det er behov for det i investeringsregnskapet. Det er ikke anledning til å føre bruk av lån ut over budsjettert beløp. Dette utgangspunktet begrenses likevel av udisponerte lånemidler. Det er ikke anledning til å regnskapsføre mer som bruk av lån enn det kommunen faktisk har i udisponerte lånemidler. I en situasjon der rådmannen har fullmakt fra bystyret til å regulere låneopptaket i tråd med faktisk aktivitetsnivå (jf. ordlyden "inntil kr" i vedtaket), vil en slik regulering også få konsekvenser for inntektsføring av bruk av lån i investeringsregnskapet.

Bruk av lån i investeringsregnskapet for 2017 er satt til det nivå som er tilstrekkelig til å sikre fullfinansiering av aktivitetene i investeringsregnskapet for 2017. Ubrukte lånemidler pr 31.12.2017 er etter denne disponeringen 190,2 millioner kroner.

Sum totalt ubrukte lånemidler pr 31.12.2017 er 246,3 millioner kroner.

Videre utlån/startlån

Trondheim kommune har pr 31.12.2017 en utlånsportefølje knyttet til videreformidling av husbankmidler (startlån) på 1,460 milliarder kroner. I investeringsregnskapet regnskapsføres både avdrag Trondheim kommune betaler på sin gjeld til Husbanken og de avdragene som lånetakerne betaler til Trondheim kommune. I tillegg til ordinære avdrag mottar Trondheim kommune også betydelige beløp knyttet til innfrielse av slike lån. Vi velger å legge til grunn et prinsipp om at en krone inn i avdrag skal være lik en krone ut i avdrag.

Driftsregnskapet

Pensjon

Spesielle regler for behandling av pensjonsutgiftene i kommuneregnskapet gjør at det er et vesentlig avvik mellom kommunens betalte pensjonspremie og den pensjonsutgiften som belastes driftsregnskapet. Følgende oversikt viser forskjellen siste 5 år:

Tekst	2017	2016	2015	2014	2013
Balanseført premieavvik, resultateffekt	163	151	150	231	117
Kostnadsført tidligere balanseført premieavvik	-221	-199	-178	-145	-133
Netto effekt premieavvik	-58	-48	-28	86	-16
Resultat iht avlagt regnskap	440	255	139	0	285
Resultat eksklusive effekt av premieavvik	498	303	167	-86	301

Negativt resultat = merforbruk (underskudd)

Balanseført premieavvik, akkumulert inkl aga	1284	1 343	1 391	1 419	1 332
--	------	-------	-------	-------	-------

Se note 4 for mer informasjon om pensjon.

Anordning

En utfordring ved avslutning av årsregnskapet er å sikre at alle inntekter, innbetaling, utgifter og utbetalinger som vedrører regnskapsåret er korrekt anordnet og at anordningene blir fullstendige. Feil i anordning av inntekter og utgifter kan gi utslag i resultatet. Samtidig er det et stort antall medarbeidere som er involvert i

arbeidet med regnskapet i årsoppgjøret, og transaksjonsvolumet er betydelig. Innenfor de tidsrammene som foreligger er det utarbeidet rutiner og fastlagte tidsfrister for å oppnå så korrekte og fullstendige anordninger som mulig. Anordning vedrørende lønn er foretatt administrativt sentralt, og sikret at all lønn opptjent i 2017 kom med i anordningen. Anordning vedrørende refusjon av sykepenger og foreldrepenger er foretatt administrativ, både fordringer og avskrivninger anordnet til riktig år.

Ressurskrevende brukere

Som tidligere år er det foretatt en anordning av inntekter knyttet til ressurskrevende brukere for 2017. I 2017 er dette beløpet på 190,5 millioner kroner i inntekt i driftsregnskapet. Den er basert på stipulerte krav pr. bruker med gjeldende satser for 2017, og er vurdert å være et så nøyaktig estimat som mulig. Tidligere år har kommunens endelige refusjonskrav blitt høyere enn de anordnede inntektene, og det har medført ekstra inntekter i regnskapet for påfølgende regnskapsår.

Enslige mindreårige flyktninger

Det er ikke anordnet inntekter for enslige mindreårige for 2017, dette på grunn av stor usikkerhet på om man får midler eller ikke. Det oppleves at IMDI sender flere avslag enn tidligere, og behandlingstiden kan være opp til ett år.

Integreringstilskudd

Refusjonskrav til IMDI vedr integreringstilskudd i forbindelse med mottak av flyktninger er anordnet med 40,3 millioner kroner inntekt i driftsregnskapet 2017.

Lønn

Opptjent lønn 2017 som ble utbetalt i 2018 er pr 31.12.2017 anordnet med 70,3 millioner kroner kostnad i driftsregnskapet 2017.

Refusjon av sykepenger og foreldrepenger

Oppsøkte refusjoner for 2017 som ble regnskapsført 26.01.18, er anordnet med 5 millioner kroner.

Prosessrisiko

Det er i 2017 foretatt avsetning på 21,55 millioner kroner i forbindelse med prosessrisiko i saker som har startet i 2017 eller tidligere år. Der det foreligger dom, forlik eller andre avgjørelser vil komme i 2018 og til utbetaling i 2018 eller senere år.

Anordning inntekter Trondheim bydrift

Det er anordnet et betydelig høyere beløp fra Trondheim Bydrift for 2017, men dette skyldes at fristen for utfakturering er satt til før jul 2017, mens den tidligere var 29.12.xx.

Korrigerende balansen pensjon

Det er i 2017 foretatt en rydding i tidligere års feil balansetall på pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler knyttet til pensjonsordningen i KLP. IMS Hjorten hadde fram til 2014 en egen pensjonsordning i KLP, denne ble tatt med manuelt inn i regnskapet. IMS Hjorten ble fusjonert inn i Trondheim kommune sin avtale for sykepleiere i mars 2014. Den manuelle justeringen med å få inn IMS Hjorten er videreført etter 2014. Får å få rett inngående balanse i forhold til aktuarberegning på pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler i 2017 har vi foretatt en korrigerende av balansen. Pensjonsgjeld er redusert med 28,2 mill og pensjonsmidler redusert med 24,7 mill, dette fører til at netto pensjonsforpliktelse er redusert med 3,5 mill. Balanseførte verdier er dermed nå i samsvar med aktuarberegning fra KLP og det er kontrollert med KLP at IMS Hjorten er med i sykepleiernes aktuarberegning.

Note 1

Endring i arbeidskapital (krs nr 6 -3.1.1 nr 1)

Kretsløp 1 - Arbeidskapitalen

Kapittel	Balansen	31.12.2017	01.01.2017	Endring
2.1	Omløpsmidler	9 635 717 782	9 336 568 936	
2.3	Kortsiktig gjeld	2 048 425 775	1 928 973 950	
Endring arbeidskapital i balansen		7 587 292 007	7 407 594 985	179 697 021
Endring memoriakonto for ubrukte lånemidler (+/-)				311 814 357
Sum endring for avstemming mot drifts- og investeringsregnskapet				491 511 378

Driftsregnskapet 2017		Investeringsregnskapet 2017		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
+Sum inntekter 600-890	14 756 720 879	+Sum inntekter 600-905	1 279 639 583	
-Sum utgifter 010-590, 690	14 237 302 798	-Sum utgifter 010.501,0690	2 174 512 255	
+Avskrivninger 590	615 268 694			
+Ekst.finans-innt/-transer 500,501,509,510,511,520,521	440 848 293	+Eksterne finans.trans 910,911,920,921,929	1 308 037 984	
-Ekst.finans-utg/-transer 500,501,509,510,511,520,521	925 154 006	-Eksterne finans.transer 510,511,520,521,529	572 034 993	
Sum/differanse	650 381 063	Sum/differanse	-158 869 680	491 511 382

Avstemming mellom regnskapsdelene	Beløp
Differanse	-4

Note 2

Ytelse til ledende personer (krs nr 6-3.1.3 nr. 15)

Ytelse til ledende personer

Utbetalte ytelser til ledende personer i 2017:

Navn	Lønn	Annen fast godtgjørelse	Sum
Ordfører Rita Irene Ottervik	1 087 225,-	4 892,-	1 092 117,-
Rådmann Morten Wolden	1 424 814,-	14 893,-	1 439 707,-

Note 3

Godtgjørelse til revisor (krs nr 6-3.1.3 nr. 16)

Godtgjørelse til revisor fordelt på revisjon og rådgiving

Tekst	2017	2016
Honorar lovpålagte oppgaver 1)	13 979 482,-	13 634 028,-
Honorar for rådgivning 2)	0,-	0,-

Trondheim kommunerevisjon er organisert som egen enhet under Bystyret. Revisjon omfatter kommuneregnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, selskapskontroll og diverse attestasjonsoppdrag. Samlet godtgjørelse til revisor utgjør:

- 1) De lovpålagte oppgavene omfatter regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Arbeidet til kontrollkomiteen og bystyret defineres som lovpålagte oppgaver. I denne summen inngår omlag 150 000,- kroner som gjelder en avtale om tjenesteyting mellom kommunen og kirkelig fellesråd. Revisjon av kirkelig fellesråd blir derfor ikke fakturert, da kostnaden ved oppdraget inngår i årsbudsjettet som revisjonen får tildelt av kommunen.
- 2) Utover veiledning i forhold til våre lovbestemte oppgaver, har kommunerevisjonen ikke utført noen direkte rådgivningsoppdrag ovenfor kommunen.

Kontrollkomiteens sekretariat:

Kontrollkomiteens sekretariat er organisert som egen enhet under Bystyret. Samlede godtgjørelse til kontrollkomiteens sekretariat utgjør:

Tekst	2017	2016
Kontrollkomiteens sekretariat*	2 006 527,-	2 393 679,-

*Sum er inklusive lønn til kontrollkomiteens leder og nestleder.

Note 4

Pensjonsforpliktelser (F § 5 nr 2 – KRS nr 6 – 3.1.1 nr 2)

Pensjonsordningene i kommunen

Trondheim kommune har kollektive pensjonsforsikringer for sine ansatte i Trondheim kommunale pensjonskasse (TKP), Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK).

Ansatte som er i kommunens tjeneste ved fylte 62 år har også rett til avtalefestet pensjon (AFP) etter bestemte regler. AFP for 62-64 år er ikke fullt forsikringsmessig dekket, og det er heller ikke på annen måte samlet opp fond til dekning av framtidige AFP-pensjoner. Pensjonsforpliktelse som vedrører kommunens egenandel for medarbeidere som tar ut AFP for årsklassene 62-66 år, er belastet ut fra antatte uttaksfrekvenser for de enkelte årsklassene.

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 13 i årsregnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes premieavvik, og Trondheim kommune har valgt å inntekts- eller utgiftsføre premieavviket i driftsregnskapet med tilbakeføring igjen over de neste 7 årene (10 år på premieavvik fra 2012-2013 og 15 år for premieavvik oppstått t.o.m. 2011). Forskriften sier også at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser skal oppføres i balansen som hhv anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Akkumulert premieavvik

Akkumulert premieavvik pr 31.12.2015:	kr 1 391 300 672,-
Akkumulert premieavvik pr 31.12.2016:	kr 1 342 712 148,-
Akkumulert premieavvik pr 31.12.2017:	kr 1 284 433 262,-
Premieavvik til utgiftsføring i 2016:	kr 199 456 421,-
Premieavvik til utgiftsføring i 2017:	kr 221 009 035,-
Premieavvik til utgiftsføring i 2018:	kr 242 854 294,-

Beløpene er inkludert 14,1 % arbeidsgiveravgift.

Regnskapsført pensjonskostnad for 2017

Pensjonskostnad 2017	Sum Pensjon	Sum arb.g.avg
Netto pensj.kostn (inkl.adm.) iht. aktuar	793 944 862	
- Årets pensjonspremie (jf aktuarberegn.)	936 565 105	
= Årets premieavvik	-142 620 243	-20 109 454
Årets betalte pensjonspremie iht regnskap	936 565 105	
Årets premieavvik	-142 620 243	
Resultatført av tidl. Års premieavvik	193 469 952	
= Pensjonskostnad i regnskapet i år	987 414 814	139 225 489
Pensjonskostnad i regnskapet i fjor	933 082 294	131 564 603
Endring i %	5,82%	
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	674 862 310	
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	585 900 955	
=Brutto pensjonskostnad	1 260 763 265	177 767 620
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-537 309 831	
=Netto pensjonskostnad ekskl. adm	723 453 434	102 006 934
Sum amortisert premieavvik	193 469 952	
Avregning fra tidligere år	0	
Administrasjonskostnad	70 491 428	
=Pensjonskostnad i regnskapet inkl. adm	987 414 814	139 225 489
Pensjonskostnad inkl adm i fjor	933 082 294	131 564 603
Endring i %	5,82%	

Pensjonsmidler og -forpliktelser pr 31.12.2017

Midler og forpliktelser	Pensj.-midler	Pensj.-forpl.	Netto forplikt.
Akt.beregn., estimat full amort. 1.1	11 976 493 694	-14 270 431 837	-2 293 938 143
Iht regnskap pr 1.1.	11 976 493 694	-14 270 431 837	-2 293 938 143
=Gjenstående estimatavvik per 1.1	0	0	0
Arbeidsg.avg.av nto pensj.forpl. 1.1.			-323 445 278
Akt.beregn., estimat full amort. 31.12	12 800 707 995	-15 155 272 044	-2 354 564 049
Iht regnskap pr 31.12.	12 800 707 995	-15 155 272 044	-2 354 564 049
=Gjenstående estimatavvik per 31.12	0	0	0
Arbeidsg.avg.av nto pensj.forpl. 31.12.			-331 993 531

Estimatavvik er etter gjeldende bestemmelser i § 13-4 bokstav D nr. 2 ført direkte i balanseregnskapet det året de oppstår. De vil si at estimatavviket for 2017 er ført i balansen og gjenstående avvik pr 31.12 er 0,-.

Økonomiske forutsetninger 2017:

Diskonteringsrente:	4,00 %	Forventet lønnsvekst:	2,97 %
Forventet G-reg/pensjonsreg.:	2,97 %	Forventet avkastning:	4,50 % *

Note 5

Varige driftsmidler (anleggsmidler) (krs nr 6 -3.1.3 nr 4, 3.1.2 nr 4 og 3.1.2 nr 5)

Anleggsmidler er anskaffelser av investeringsmessig karakter som har en økonomisk levetid på minst tre år og en kostpris på minst 100.000,- kroner. Anleggsmidler skal bokføres til anskaffelseskost. For anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid, reduseres de bokførte verdien med avskrivning/nedskrivning etter de regler som gjelder for det aktuelle anleggsmiddel. Fra og med 2016 er anlegg under utførelse lagt inn i systemet med kode for ikke avskrivning.

Kravene til avskrivning av anleggsmidler:

I de kommunale regnskapsforskriftens § er det krav om at varige anleggsmidler skal avskrives. Avskrivningene påvirker ikke resultatet for kommune, da motpost også føres i driftsregnskapet. Avskrivningen skal skje med like store årlige beløp (lineæremetoden) over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene skal starte senest året etter at anleggsmiddel er anskaffet eller tatt i bruk av virksomhetene. Fra og med 2009 er det også foretatt avskrivninger av borettslagsleiligheter.

Følgende avskrivningsperioder legges til grunn:

Type	Avskrivningslengde
224 Edb-utstyr/kontormaskiner	5 år
224 Tr.midl/Maskin/verktøy/inventar	10 år
224 Anlegg under utførelse	Ingen avskrivning
227 Anleggsmaskiner	10 år
227 Tekniske anlegg/Var/Renseanlegg	20 år
227 Boliger/skoler/Barnehager/Idretts- anlegg	40 år
227 Veier/Ledningsnett	40 år
227 Borettslagsleiligheter	40 år
227 Foretningsbygg/Lager/Adm.bygg	50 år
227 Kulturbygg/Sykehjem/Institusjoner/bygninger	50 år
227 Kirker/Brannstasjoner	50 år
227 Tomter/kunst/Anlegg under utførelse	Ingen avskrivning

Oversikt over bevegelser på blansekontiene for utstyr, maskiner og transportmidler (224) og faste eiendommer og anlegg (227) for 2017.

Tekst/Grp	224	227	Total
IB 2017	1.846.242.203,09	19.748.882.818,18	21.595.125.021,27
Tbf midlertidig aktivering	-116.444.824,86	-1.674.815.685,79	-1.791.260.510,65
Bilag 100000937/2017	-66.845.735,82	-1.283.433.633,43	-1.350.279.369,25
Flytting av anlegg mellom 224/227	-1.190.831.316,75	1.190.831.316,75	0,00
Manuell aktivering	97 440 042,38	1 950 661 044,98	2 048 101 087,36
Tilgang i året	239.474.652,91	2.695.080.191,03	2.934.554.843,94
Avgang i året, regnskapsmessig	-7.628.386,07	-181.436.586,00	-189.064.972,07
Årets avskrivning	-131 860 290,44	-483.002.614,02	-614 862 904,46
UB 2017	669 546 344,44	21 962 766 851,70	22 632 313 196,14

Driftsregnskapet viser avskrivninger som er 0,4 millioner høyere enn anleggsmidlenes avskrivninger. Dette skyldes nedskrivning på startlån/personbiler feier. Dette har ingen netto resultateffekt for driften.

Note 6

Aksjer og andeler (anleggsmidler) pr 31.12.2017 - Bykassen (krs nr 6 - 3.1.1 nr 5)

Selskapsnavn	Org.nr.	Konto i balansen	Antall	Pålydende	Eierandel	Bokført pr 31.12.2017	Bokført pr 31.12.2016	Merknad
Trondheim kommunale Pensjonskasse (TKP)	975729192	221.550.1000				1 197 375 000	1 168 175 000	Gjelder egenkapitalinnskudd i pensjonskasse.
Kommunal Landspensjonskasse (KLP)	938708606	221.550.1001				36 361 849	32 109 061	Gjelder egenkapitalinnskudd i pensjonskasse.
Trøndelag Brann og Redningstjeneste IKS	992047364	221.650.1000			82,30%	21 430 471	21 430 471	
Trondheim Havn IKS	945510552				76,27%			Eierandel justert fra 77,87 % til 76,27 % fra 1.1.2016 pga to nye eiere
Midt-Norge 110-sentral IKS	916484496				58,82%			
Trondheim Kino AS	981048369	221.152.1000	20 000	1 000	100,00%	20 000 000	20 000 000	
Trv Gruppen AS	984024924	221.152.1001	24 231	1 000	100,00%	24 231 000	24 231 000	
Olavshallen AS	951615390	221.152.1002	2 000	1 000	100,00%	2 000 000	2 000 000	
Prima AS	964652988	221.152.1003	6	50 000	60,00%	300 000	300 000	
Labtjenester AS	913844858	221.152.1004	500	1 000	100,00%	508 000	508 000	
Kunsthall Trondheim AS	916501013	221.152.1005	190	1 000	63,33%	197 600	197 600	
Midtbyen Management AS	995860465	221.200.1000	100	3 000	33,33%	300 000	300 000	
Trondheim Spektrum AS	814588432	221.200.1002	14 883	500	77,93%	7 443 000	7 443 000	
Trøndelag Teater AS	916914261	221.200.1003	9	1 000	16,67%	9 000	9 000	
Leutenhaven AS	932246139	221.200.1005	1 500	150 á 23.333	100,00%	4 850 000	4 850 000	
Midnor CNI AS	823963572	221.200.1007	250	100	1,54%	25 000	25 000	
Lerkendal Stadion AS	979598777	221.200.1010	12 500	1 000	0,00%	0	12 500 000	Solgt i 2017
Leiv Eiriksson Nyskaping AS	984829906	221.200.1011	14 969	0,242	1,50%	1 000 000	1 000 000	
Oii Trøndersk Mat og Drikke AS	988067075	221.200.1012	30	5 000	6,52%	150 000	150 000	

Selskapsnavn	Org.nr.	Konto i balansen	Antall	Pålydende	Eierandel	Bokført pr 31.12.2017	Bokført pr 31.12.2016	Merknad
Midt-Norsk Filmsenter AS	988488402	221.200.1014	67	500	33,33%	33 500	33 500	
Proventure Seed AS	989765248	221.200.1016	1 598 502	1	3,21%	3 380 192	3 380 192	Endring i antall aksjer og eierandel basert på informasjon fra årsoppgjøret i 2016
Filinvest3 AS	917091579	221.200.1021	200	1 000	16,67%	200 000	200 000	
Bibliotekssentralen SA	910568183	221.152.1006	111	300	2,91%	33 300	33 300	
Museene i Sør-Trøndelag AS	993595675	221.200.1018	9 516	40	16,66%	380 640	380 640	
Trondheim Stasjonssenter	912463893	221.200.1020	2 400	1 000	20,00%	2 400 000	2 000 000	
Naboer AB	-	221.900.1000	200	85	5,88%	16 960	8 480	Korreksjon av for lav bokført verdi - oppjustering av antall aksjer og bokført verdi
Svenska Kommun Forsakrings AB	-	221.900.1001	4 800	17,14%	5 465 700	5 465 700		
Vistamar		221.900.1002		100,00%	27 250	0	0	Balanseført i 2017 (anskaffet i 2009)
TrønderEnergi AS	980417824	221.152.7005	1 022 800	436,6719	8,99 %	446 628 000	446 628 000	Aksjene ligger som en del av totalkapitalen i TKK, se note 30
Visit Trondheim AS	955715209		25	1 000	2,82%	0	0	Eierandel på 2,82% fra 90-tallet er ikke ført i regnskapet. Kr 25.000 vil bli balanseført i 2018
Sum:						1 774 746 462	1 753 357 944	

Alle postene er vurdert som strategiske plasseringer, og er vurdert å ikke være omsettelige i et regulert marked. Av denne grunn er ikke markedsverdier oppgitt i noten.

Pr 31.12.2017 er kommunens egenkapitalinnskudd i Trondheim Kommunale Pensjonskasse (TKP) verdsatt til 1.197 millioner kroner. Pr 31.12.2016 var egenkapitalinnskudd i TKP 1.168 millioner kroner. Økning på 29,2 millioner kroner det vedtatt årlige egenkapitalinnskuddet for 2017 .

I TKP's regnskap er kommunens egenkapitalinnskudd foreløpig estimert til 1.198 millioner kroner. Det foreligger ingen differansen mellom bokført verdi i kommunens balanse og bokført egenkapital i TKP.

I årene fremover vil det skje årlige innbetalinger både til TKP og KLP, for å vedlikeholde egenkapital i selskapene.

Note 7

Salg av finansielle anleggsmidler (KRS nr 6 – 3.1.1 nr 8)

I 2017 er aksjene i Lerkendal Stadion AS solgt, 12 500 aksjer pålydende 1.000,- . Solgt til 15,360 millioner kroner, gevinst 2,860 millioner kroner.

Utover dette har det ikke vært salg av andre finansielle anleggsmidler i 2017.

Note 8

Tap på utlån og forskutteringer (krs nr 6 - nr 3.1.3 nr 12)

Trondheim kommune har ikke hatt vesentlige tap på utlån og forskuttering i 2017

Note 9

Langsiktig gjeld

(KRS nr 6 – 3.1.3 nr 6, 3.1.2 nr 4 og 3.1.3 nr 8)

Lånegjeld

Låneportefølje	Restlån per 31.12.2017	Restlån per 31.12.2016
Investeringslån:		
Innlån Husbanken inv.lån	11 498 840	14 214 250
Innlån sertifikat- og obligasjonsmarkedet	6 950 000 000	7 150 000 000
Innlån KLP	2 575 499 990	2 584 333 326
Innlån Kommunalbanken	4 704 493 870	4 465 505 560
Innlån til videre utlån:		
Innlån Husbanken startlån	1 476 558 435	1 398 472 634
Innlån til videre utlån (investering)	239 622 149	286 273 072
Trondheim kommunes innlån	15 957 673 288	15 898 798 842

Låneopptak

Låneopptak	Faktisk 2017	Rev. budsjett 2017	Budsjett 2017
Låneopptak investeringslån	500 000 000	500 000 000	1 616 100 000
Låneopptak investeringslån til videre utlån	50 000 000	0	87 550 000
Låneopptak startlån Husbanken	250 000 000	250 000 000	250 000 000

Merknad 1 – låneopptak i 2017:

Budsjettet låneopptak for investeringslån var opprinnelig 1 616 100 000. Dette ble revidert til 1 105 000 000 i sak 117/17 og deretter revidert til 500 000 000 i sak 150/17.

Trondheim kommune lånte ut 80 000 000 til Stiftelsen Trondheim pirbad, hvor 30 millioner kroner ble finansiert av lån.

Fordeling av lånegjeld

Låneformål	31.12.2017	31.12.2016
Trondheim kommunes totale innlån	15 957 673 288	15 898 798 842
Innlån videre utlån, startlånsordningen	1 476 558 435	1 398 472 634
Innlån videre utlån, andre	239 622 149	286 273 072
Sum gjeld til investeringsformål	14 241 492 703	14 214 053 136
VARFS*	2 743 011 074	2 539 020 653
Lån med rentekompensasjon fra staten**	1 188 914 248	1 252 882 536
Grunnlag husleie***	1 099 548 141	1 104 959 661
Lån til eksterntfinansiert virksomhet	5 031 473 463	4 896 862 850
Lån til investeringer som belaster bykassen	9 210 019 240	9 317 190 286

* VARFS er forkortelse for vann, avløp, renovasjon, feiing og slam.

** Lån der kommunen får rentekompensasjon fra staten.

*** Lån til investeringer som gir husleieinntekter.

Gjenværende løpetid investeringslån

Tabellen viser hvor mye lån som forfaller årlig.

År	Beløp	Forfall i prosent av samlede investeringslån
2018	2 640 000 000	19%
2019	1 900 000 000	13%
2020	1 500 000 000	11%
2021	2 010 012 040	14%
2022	1 400 000 000	10%
2023	500 000 000	4%
2024	501 486 800	4%
2025	1 500 000 000	11%
2027	500 000 000	4%
2033	140 493 873	1%
2038	395 499 990	3%
2039	220 000 000	2%
2040	644 000 000	5%
2042	390 000 000	3%
Sum	14 241 492 703	

Tabellen viser at porteføljen har en relativt jevn forfallstruktur. Det er flest forfall de nærmeste fem årene. Det skyldes at lån som har flytende rente vanligvis har en løpetid innenfor fem år.

Per 31.12.2017 har Trondheim kommune investeringslån for 14,2 milliarder kroner, hvorav 1,39 milliarder kroner er sertifikatlån.

Rentebinding

I vedtatt finansreglement kreves det rentebinding for minimum 1/3-del av "netto lånegjeld". Netto lånegjeld er å anse som kommunens gjeld til investeringsformål, fratrukket lån knyttet til VARFS-området og lån med rentekompensasjon fra staten (3 932 millioner kroner). Skjematisk kan dette sammenfattes på følgende måte:

Lån hvor rentebinding skal vurderes

	Restlån per 31.12.2017
Lån til investeringsformål	14 241 492 703
Lån knyttet til VARFS-området	2 743 011 074
Lånegrunnlag for rentekompensasjonsordningene	1 188 914 248
Lån hvor rentebinding skal vurderes	10 309 567 381

Lån med fast rente lengre enn 1 år som kan knyttes til investeringslån utgjør 4 977 500 030 kroner. Dette gir en fastrenteandel på 48 prosent. Fastrenteandelen ved forrige årsskifte var 50 prosent.

Gjennomsnittlig rente for gjeld til investeringsformål er 2,17 prosent, ned 0,3 prosentpoeng i løpet av året. For flere detaljer henvises til finansrapport 2017.

Ubrukte lånemidler

Per 31.12.2017 utgjør ubrukte lånemidler 246 millioner kroner. Fremdriften på investeringsområdet ble betydelig lavere enn opprinnelig budsjett. I andre og tredje økonomirapport ble lånevolumet redusert i takt med nedjustering av investeringsvolumet. Ubrukte lånemidler for investeringslån er 190 millioner kroner. For startlån er ubrukte lånemidler 56 millioner kroner.

Ubrukte lånemidler - Konto 291-299

	31.12.2017
Ubrukte lånemidler investeringslån	190 181 107
Ubrukte lånemidler startlån	56 078 077
SUM	246 259 184

Rentebytteavtale

Trondheim kommune har tre rentebytteavtaler for å sikre renten på innlån. Tabellen under gir en oversikt over rentebytteavtaler og tilhørende lån som sikres. Tilsammen er dette avtaler som gir fast rente på lån for 591,8 millioner kroner. Kommunen betaler en netto rente på disse lånene som tilsvarer fastrentevilkåret i rentebytteavtalen + kredittmargin på tilhørende lån. Rentebytteavtale 1027611 og 990075 har ikke et underliggende lån, men ses på som porteføljesikring av flytende lån i investeringsporteføljen. Rentebytteavtalene er benyttet for å oppnå fast rente, og dermed forutsigbarhet i kommunens rentekostnad over angitt løpetid. Vår vurdering er at rentesikringene fungerer etter intensjonen. Finansreglementets punkt 4.3.4 åpner for bruk av rentebytteavtaler, og andelen rentebinding ligger innenfor rammen definert i punkt 4.3.3.

Tabell 7 Oversikt rentebytteavtaler og tilhørende lån. Beløp i millioner kroner.

Avtalenummer	Rentebytteavtaler				Lån		
	Beløp	Start	Forfall	Fastrente	Låne nummer	Beløp	Kredittmargin
1027611	4,3	3.8.2011	3.2.2018	3,60 %			
990075	187,5	9.3.2011	9.3.2019	4,2350 %			
30890590	400,0	25.6.2015	25.6.2022	3,6460 %	20120346	400,0	0,70 %

Note 10

Renter - sikring (krs nr 6 - 3.1.2 nr 7)

Trondheim kommune benytter rentesikring i både Trondheim kommunes kraftfond og i gjeldsporteføljen.

Rentesikringsavtaler og lån med rentebinding for gjeldsporteføljen er nærmere angitt i note 9, under avsnitt "rentebinding" og "rentebytteavtaler". Finansreglementets punkt 4.3.3 og 4.3.4 angir kommunens rammer for rentebinding og finansielle derivater. Kommunens rentesikringsavtaler og lån med rentebinding som er inngått er ihht til kommunens finansreglement. Rentesikringen er avtalt for å redusere kommunens renterisiko.

Kraftfondet eier en fondsobligasjon med fast rente, pålydende 135 millioner svenske kroner. Forfall er den 17. september 2018. Gjennom en valuta- og rentebytteavtale er lånets valutarisiko fjernet. I avtalen er pålydende satt til 114,7 millioner norske kroner, og årlig rente er satt til 9,8 millioner norske kroner. Avtalen er inngått for å fjerne valutarisikoen mellom norske og svenske kroner. Finansreglementets punkt 4.2.10 angir rammene for bruk av finansielle derivater i TKK, og valuta- og rentebytteavtalen er ihht kommunens finansreglement.

Oversikt over utenlandsk fondsobligasjon med tilhørende rente- og valutabytteavtale

Obligasjon / valuta- og rentebytteavtale	Hovedstol	Forfall	Sikring
Swedbank MTN 8,278 Proc SEK	135 000 000	17.9.18	Mottar 8,278 % SEK
Swedbank valuta- og rentebytteavtale		17.9.18	Betaler 8,278 % SEK
Swedbank valuta- og rentebytteavtale		17.9.18	Mottar 8,50 % NOK

En stor andel av TKKs portefølje består av omløpsobligasjoner med fast rente som holdes til forfall, og obligasjonene defineres derfor til å ha en kontantstrømsikring. Obligasjoner med kontantstrømsikring utgjør 1.976,9 millioner kroner, dvs 32,2 prosent av TKKs forvaltningskapital. Ved årsskiftet hadde denne porteføljen en gjennomsnittlig durasjon og tid til forfall på henholdsvis 4,49 og 4,99 år. Finansreglementets punkt 4.2.3 angir kommunens ramme for omløpsobligasjoner med kontantstrømsikring, som skal utgjøre minimum 30 prosent av forvaltningskapitalen.

Note 11

Avdrag på lån (KRS nr 7 - 3.1.3 nr 7)

Avdrag

Trondheim kommune benytter den såkalte regnearkmodellen for beregning av minimumsavdrag. Etter regnearkmodellen beregnes vektet levetid for alle anleggsmidler. Dette angir maksimal gjenstående løpetid for samlet gjeldsbyrde som omfattes av beregningen.

Avdrag på lånegjeld til investeringsformål. Minimumsavdrag - regnearkmodellen

	Vektet levetid anleggsmidler (år)	Beregnet minsteavdrag regnearkmodellen (millioner kroner)	Faktisk avdrag i regnskapet (millioner kroner)
2017	37,6	381,1	562,6
2016	36,6	381,5	467,7
2015	34,0	379,5	429,0

Tabellen over, viser at Trondheim kommune for 2017 oppfyller kravet om at gjenstående løpetid for kommunens samlede gjeldsbyrde ikke kan overstige den veide levetiden for kommunens anleggsmidler ved siste årsskifte. Trondheim kommune betaler mer i avdrag enn kravet til minimumsavdrag i henhold til både regnearkmodell og forenklet modell.

Ved bruk av forenklet modell er minsteavdrag 2017 beregnet til 411 millioner kroner.

Budsjetterte og regnskapsførte betalte og mottatte avdrag, avsetning og bruk av fond ved innlån/ utlån i henholdsvis drift- og investeringsregnskapet

Bevilgningssted	Art		Budsjett 2017	Regnskap 2017
982000	151000	Investeringslån	560,3	562,6
983000	051000	Startlån – betalte avdrag	49	171,9
983000	092000	Startlån – mottatte avdrag	-49	-174,1
983000	055000	Avsetning bundne fond	0	126,8
983000	095000	Bruk av bundne fond	0	126,8
983000	054800	Avsetning ubundne fond*	0	12,0
983000	095800	Bruk av bundne investeringsfond*	0	-12,0
981900	051000	Videre utlån – betalte avdrag	18,5	6,7
981900	092000	Videre utlån – mottatte avdrag	-18,5	-6,7
981900	055000	Avsetning bundne fond		38,9
981900	094800	Bruk av ubundne fond*		-32,5
981900	095000	Bruk av bundne fond		-14,3

*Opprydding av feilføring i 2016-regnskapet og tidligere år.

Note 12

Garantiansvar (KRS nr 6 - 3.1.1 nr 3)

Oversikt over Trondheim kommunes garantiforpliktelser:

Långiver/Låntager	Garantiansvar pr 31.12.17	Garantiansvar utløper år	Lånenummer
Den norske Bank A/S			
Ranheim idrettslag	172 000	2018	8210.01.27764
Leangen Curling	3 444 430	2022	1212.33.39175
Stiftelsen Kim-senteret	10 500 000	2024	1213.400.3691
	14 116 430		
Danske Bank			
Stiftelsen Ilen Menigh. Alders-og Sykehjem	24 040 386	2034	8601.13.28239
Birralee International School Trondheim as	13 670 905	2041	8601.37.77820
Vitensenteret	1 007 516	2027	8601.78.19528
	38 718 807		
Handelsbanken			
Trondheim Kunstgress Syd AS	2 000 000	2025	9051.72.43328
	2 000 000		
Husbanken			
Kystad Gård barnehage AS	43 031 088	2044	13559702 9
Markaplassen barnehage SA	915 600	2021	14600373 6
Småbarnsforeldrenes Barnehage Heim-Torvtaket	1 279 800	2023	14600374 4
Bakklandet Menighets Omsorgssenter	100 626	2018	14602543 2
Zion sykehjem Stiftelse	23 752 798	2027	14605681 7
Ilen Menighets Stiftelse	2 225 551	2028	14609014 7
Stavsetmyra barnehage SA	3 250 000	2030	14615484 4
Lianlaget AS	299 000	2030	14618139 1
Tempe barnehage SA	4 063 021	2027	14622136 1
Trondhjems Asylselskap	1 011 177	2028	14624171 6
Solvangen barnehage SA	6 392 678	2033	14624172 4
Svartlamoen boligstiftelse	349 118	2022	14626999 8
Andelslaget Bergheim barnehage	6 553 919	2034	14627597 9
	93 224 376		

Långiver/Låntager	Garantiansvar pr 31.12.17	Garantiansvar utløper år	Lånenummer
Kommunalbanken AS			
Trondhjems Hospital	1 399 730	2032	20030240
Trondhjems Hospital	21 000 080	2035	20050484
Trondhjems Hospital	28 672 820	2034	20080115
BL Ringvålvegen 18-20	5 597 767	2031	20010492
BL Bergheim senior og omsorgsboliger	22 755 980	2031	20030455
BL Harmonien	9 018 703	2031	20030456
BL Sannan park omsorgsboliger	8 801 423	2032	20030454
BL Ladesletta Hage	7 706 449	2033	20030110
BL Ladesletta Hage	6 260 600	2033	20070324
BL Ilsvika	17 847 016	2032	20050093
BL J.O. Stavs vei 1, oms.bol.	8 088 556	2032	20030453
Kong Carl Johan arb.stiftelse	5 105 840	2031	20000604
Zion sykehjem	15 781 090	2034	20030657
Bakklandet menighetsråd	2 880 000	2035	20150304
Bakklandet menighetsråd	16 311 339	2033	20040936
Tempesletta BL	6 162 722	2033	20040258
Tempesletta BL	6 097 290	2033	20090502
Tempesletta BL	6 249 269	2033	20090503
Kystadtunet BL	8 843 180	2034	20040673
Østre Rosten BL	12 330 485	2034	20040389
Renholdsverket AS	100 799 980	2044	20140288
Munkvoll borettslag	37 866 780	2035	20040551
Laugsand borettslag	6 919 044	2035	20050069
Laugsand borettslag	6 905 012	2035	20050246
Stiftelsen Laugsand aldershjem	7 786 750	2032	20050066
Stiftelsen Laugsand aldershjem	7 786 750	2032	20050067
Moholt Park Borettslag	8 699 242	2030	20000280
	393 673 897		
KLP Kommunekreditt Norge A/S			
Trondheim havn IKS	760 000	2018	8317.50.50968
	760 000		
Nordea			
Trondheim Spektrum AS	16 840 000	2031	6714.32.38695
Stiftelsen Steinerbarnehagen Rotnissen	1 436 296	2028	6401.82.61845
Skotthyllhallen AS	325 835	2026	6402.81.35511
Byåsen Idrettslag	650 000	2022	6401.82.79507
	19 252 131		

Långiver/Låntager	Garantiansvar pr 31.12.17	Garantiansvar utløper år	Lånenummer
SpareBank 1 Midt-Norge			
Tiller Idrettslag	579 291	2022	4202.79.47403
Havsteinbanen AS	72 931	2018	4200.73.56808
Stiftelsen Skistua	3 450 161	2026	4202.63.30895
Nardo Fotball	311 822	2020	4202.76.92545
Astor Fotballklubb	292 777	2030	4202.89.58557
Sjetne IL	1 705 297	2023	4202.88.37083
Charlottenlund Sportsklubb	7 492 307	2036	4213.62.40859
Charlottenlund Sportsklubb	17 325 000	2037	4213.62.40867
Fotballklubben Kvik	500 000	2026	4213.61.09876
Fotballklubben Kvik	951 631	2026	4213.61.09884
Byåsen idrettslag	2 700 000	2027	4213.65.54241
Nidelv idrettslag	2 000 000	2027	4213.66.73364
	37 381 217		
Kulturdepartementet (garanti for spillemidler)			
Leangen Curlinghall	3 900 000	2031	
Lade sambruksanlegg bordtennis	4 300 000	2036	
Lade sambruksanlegg kampsport	5 000 000	2036	
Lade sambruksanlegg, tennis	8 200 000	2036	
Utleirahallen	18 700 000	2033	
Heimdalshallen	19 700 000	2033	
Flatås idrettslag	18 680 000	2047	
	78 480 000		
Klæbu Sparebank			
Utleira idrettslag	1 415 945	2031	4358.16.25503
Utleira idrettslag	9 593 642	2030	4358.16.14595
	11 009 587		
Melhus banken			
Sør-trøndelag Ishockeykrets	3 421 954	2028	4230.56.64469
Kattem IL Fotball	4 699 933	2035	4230.57.87005
Heimdal Idrettsforening	29 984 166	2044	4230.56.52983
SK Trondheims-Ørn	3 194 996	2023	4230.56.88104
Kattem IL Fotball	1 249 994	2022	4230.58.85678
Sum:	42 551 044		
Totalsum 2017	731 167 489		

Det Kongelige Kulturdepartements: Bestemmelse om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2015, punkt 2.2.4 er det beskrevet hva som skal oppgis. Selvskyldnergaranti over 3 mill, løpetid 20 år og opprinnelig sum.

Note 13

Andre vesentlige forpliktelser (KRS nr 6 - 3.1.3 nr 8)

Trondheim kommune er forpliktet av ulike avtaler på tjenesteområdene som innebærer vesentlige fremtidige forpliktelser som har betydning for kommunens driftsregnskap fremover. Kommunens vedtatte handlings- og økonomiplan for 2018-2021 omfatter økonomiske rammer for disse forpliktelsene.

Forpliktelse - type	Ansvarlig område	Antall avtaler pr 31.12.2017	Forpliktelse for 2018
Husleieavtaler	Eierskapsenheten	120	250 000 000
Leasing kjøretøy	Bydrift	136	13 000 000
Utstyr/maskiner	Bydrift	9	2 200 000
Leasing kjøretøy	Ulike områder, ekskl. Bydrift	437	15 467 737
Leasing kjøretøy	Trondheim eiendom	135	12 000 000
Private sykehjem og institusjonsplasser	Helse og velferd	5	148 898 000
Kirkens Bymisjon	BFT	1	7 862 000
Barnas Stasjon, Blå Kors	BFT	1	2 100 000
Private barnehager*	Oppvekst og utdanning	140	687 682 000
Avfallshåndtering - Trondheim renholdsverk AS	Byutvikling	1	189 420 000
City Management AS	Byutvikling	1	2 504 000
Brann og redningstjenester	Byutvikling	1	184 496 000
Fastleger og private fysioterapeuter med kommunale driftsavtaler	Helse- og velferd		138 423 000
Tjenester til rus og psykisk helse	Helse- og velferd		43 582 000
Tjenester til brukerstyrt personlig assistanse	Helse- og velferd		64 366 000
Tjenester til brukerstyrt personlig assistanse	BFT		11 429 000
Avtaler om botiltak og aktivitetstilbud	Helse- og velferd		10 527 000
Totalt			1 783 956 737

*I følge barnehagelovens § 14 skal kommunen yte tilskudd til private barnehager godkjent før 2011, og barnehager som er godkjent etter 2011 og som har fått tilsagn om finansiering fra kommunen.

Note 14

Finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til virkelig verdi herunder markedsbaserte finansielle omløpsmidler (MFO) (KRS nr 6 – 3.21.2 nr 7)

Aktivklasse	Verdi 31.12.2016	Markedsverdi 31.12.2017	Verdiendring	Balanseført verdi 31.12.2017
Aksjefond Norge	358 067 098,8	370 863 504,0	12 796 405,2	370 863 504,0
Aksjefond Utland	529 798 245,5	556 112 113,0	26 313 867,5	556 112 113,0
Hedgefond	234 701,2	219 339,6	-15 361,6	219 339,6
Private equity	13 085 507,0	13 468 360,0	382 853,0	13 468 360,0
Totalt	901 185 552,5	940 663 316,7	39 477 764,2	940 663 316,7

Disse eiendelene ligger i TKKs forvaltningsportefølje, se note 30 under aksjefond, og hedgefond og private equity. Trondheim kommunes finansreglementets punkt 4.2.2 og 4.2.6 angir rammene for TKKs investeringer i aksjefond. Det er en betydelig markedsrisiko forbundet med aksjefond Norge og utland, det henvises til TKKs stresstest i Finansrapporten 2017 for detaljer rundt markedsrisiko. Markedsrisikoen er likevel ikke relatert direkte til kommunens drift gjennom året da avkastning fra TKK finansierer investeringer.

Verdien på aksjefondene er summen av sluttkursen pr. 31.12 på de enkeltaksjene som fondet eier, og omregnet i NOK for globale aksjer. Private equity-porteføljens markedsverdi er basert på verdsettelsen av de enkelte selskapene i porteføljen, som verdsettes i tråd med international private equity and venture capital (IPEV) guidelines. Verdsettelsen av hedgefondet er basert på informasjon om priser innhentet fra ulike kilder av hedgeteamet.

I balansen, under aksjer og andeler - omløpsmidler, ligger i tillegg investeringer i eiendomsfond på 100,9 millioner kroner, men disse er verdivurdert etter laveste verdis prinsipp, og tas derfor ikke med i tabellen over.

Note 15

Avsetninger og bruk av avsetninger (KRS nr 6 - 3.1.1 nr. 6)

Avstemming mellom regnskapsdelene

Kapittel	Balansen	31.12.2017	01.01.2017	Endring
2.56	Disposisjonsfond	737 183 906	546 751 299	
2.55	Bundne invest. fond	55 158 465	43 336 283	
2.53	Ubundne invest. fond	6 023 227 926	5 894 719 788	
2.51	Bundne driftsfond	341 708 173	366 043 343	
Sum	Fond	7 157 278 470	6 850 850 713	306 427 756

Driftsregnskapet 2017		Investeringsregnskapet 2017		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
940	195 045 393	940 + 948	32 470 450	
540	385 478 000	548	160 978 588	
Differanse	190 432 607	Differanse	128 508 138	318 940 745
950	189 146 299	950	149 451 212	
550	164 811 129	958	12 042 781	
		550	173 316 175	
Differanse	-24 335 170	Differanse	11 822 182	-12 512 989
Endring drifts- og investeringsregnskapet				306 427 756

Avstemming mellom regnskapsdelene	Beløp
Differanse	0

Disposisjonsfond	Beløp
<i>Beholdning 01.01.2017</i>	546 751 299
Avsetninger til fondet	385 478 000
Bruk av fondet i driftsregnskapet	-195 045 393
Bruk av fondet i investeringsregnskapet	0
<i>Beregnet beholdning 31.12.2017</i>	737 183 906
<i>Beholdning fra balanse 31.12.2017</i>	737 183 906
Differanse	0

Ubundne investeringsfond	Beløp
<i>Beholdning 01.01.2017</i>	5 894 719 788
Avsetninger til fondene	160 978 588
Bruk av fondene	-32 470 450
<i>Beregnet beholdning 31.12.2017</i>	6 023 227 926
<i>Beholdning fra balanse 31.12.2017</i>	6 023 227 926
Differanse	0

Bundne driftsfond		Beløp
<i>Beholdning 01.01.2017</i>		366 043 343
Avsetninger til fondene		164 811 129
Bruk av fondet i driftsregnskapet		-189 146 299
<i>Beholdning fra balanse 31.12.2017</i>		341 708 173
Differanse		0

Bundne investeringsfond		Beløp
<i>Beholdning 01.01.2017</i>		43 336 283
Avsetninger til fondene		173 316 175
Bruk av fondene		-161 493 993
<i>Beholdning fra balanse 31.12.2017</i>		55 158 465
Differanse		0

Avsetninger og bruk av avsetninger Driftsregnskapet i henhold til 1B

	Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Vedtatt budsjett 2017	Regnskap 2016
Bruk av disposisjonsfond art 1940				
Trondheim kommune	-195 045 393	-196 253 393	-105 208 000	-131 911 645
Næring og samfunn	-685 363	-700 000	-500 000	-800 000
Kulturformål	-1 898 299	-2 130 000	-2 130 000	-2 500 000
Idrett og friluftsliv	-3 200 000			
Miljøpakken	-3 417 879	-2 200 000	-2 200 000	-2 200 000
Regnsk.tekn. formål	-185 843 852	-191 223 393	-100 378 000	-126 411 645
Avsetning til disposisjonsfond art 1540				
Trondheim kommune	385 478 000	307 478 000	81 698 000	373 998 000
Diverse	385 478 000	307 478 000	81 698 000	373 998 000
Netto avsetning disposisjonsfond	190 432 607	111 224 607	-23 510 000	242 086 355
Bruk av bundne driftsfond 1950				
Trondheim kommune	-189 146 299	-73 485 000	-44 545 000	-171 798 251
Skoler	-9 378 616			-5 644 719
Barnehager	-1 219 745			-1 905 433
B&f tjenester	-8 397 870	-386 000	-386 000	-5 789 092
HO-tjenester eldre	-34 235 954	0	-260 000	-37 214 086
Oppfølgingstj HV	-4 117 628			-1 889 594
Forv.tjenester HV	-34 154 847			-37 365 495
Trondheimsregion	-6 310 290			-7 893 447
Næring og samfunn	-2 568 978			-1 950 249
Tiltak Innvandrere	-11 462 461			-10 479 522
Kulturformål				-328 485
Omr Saupstad/Kolstad	-450 000			
Trondheim folkebibli	-550 588			-344 995
Kulturenheten	-1 229 254			-2 201 471
Miljøretta tjenester	-4 877 856			-5 865 605

	Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Vedtatt budsjett 2017	Regnskap 2016
Plan-og bygningstj	-10 071 194	-5 010 000	-5 010 000	-10 213 144
Tekniske tjenester	-42 088 875	-67 889 000	-38 889 000	-24 189 713
Eiendomstjenester	-1 243 009			-3 983 876
Andre tj byutvikling	-1 939 851			-1 310 742
Finans				-229 023
Organisasjon	-6 382 950			-4 558 892
Rådmann/strategisk	-733 632			-655 670
Folkev./bystyresekr	-1 035 864			
Regnsk.tekn. formål	-6 696 836			-7 784 998
Avsetning til bundne driftsfond art 1550				
Trondheim kommune	164 811 129	353 000	153 000	155 695 302
Skoler	6 892 708			9 512 311
Barnehager	2 087 409			1 219 745
B&f tjenester	14 322 781			8 397 870
HO-tjenester eldre	13 914 591			34 235 954
Oppfølgingstj HV	2 121 612			3 707 628
Forv.tjenester HV	60 206 565			34 154 847
Trondheimsregion	5 681 237			6 310 290
Næring og samfunn	1 005 839			2 268 978
Tiltak Innvandrere	12 982 984			11 642 461
Omr Saupstad/Kolstad	24 646			450 000
Trondheim folkebibli	252 556			550 588
Kulturenheten	1 821 810			1 229 254
Miljøretta tjenester	6 006 206			4 727 856
Plan-og bygningstj	7 644 534			6 128 222
Tekniske tjenester	8 554 859	153 000	153 000	16 914 435
Andre tj byutvikling	593 341			2 570 248
Organisasjon	13 791 922			6 382 950
Rådmann/strategisk	863 808			733 632
Folkev./bystyresekr	1 790 592			704 183
Regnsk.tekn. formål	4 251 129			3 853 850
Netto avsetning bundne driftsfond	-24 335 170	-73 132 000	-44 392 000	-16 102 949

Avsetninger og bruk av avsetninger Investeringsregnskapet i henhold til 2B

	Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Vedtatt budsjett 2017	Regnskap 2016
Bruk av ubundne investeringsfond art 0948				
Trondheim kommune	-32 470 450			-322 512 749
Regnsk.tekn. formål	-32 470 450			-322 512 749
Avsetning til ubundne investeringsfond art 0548				
Trondheim kommune	160 978 587	163 200 000	163 200 000	153 212 223
Regnsk.tekn. formål	160 978 587	163 200 000	163 200 000	153 212 223
Netto avsetning ubundne investeringsfond	130 729 550	163 200 000	163 200 000	-161 534 162

Bruk av bundne investeringsfond art 0950/0958		
Trondheim kommune	-161 493 994	-153 320 779
Kultur og næring	-1 644 440	-1 621 050
Byutvikling	-6 628 522	-7 102 275
Regnsk.tekn. formål	-153 221 032	-144 597 455
Avsetning til bundne investeringsfond art 0550		
Trondheim kommune	173 316 175	8 272 962
Kultur og næring	1 248 257	1 644 440
Byutvikling	6 302 275	6 628 522
Diverse	165 765 643	0
Netto avsetning bundne investeringsfond	11 822 182	-145 047 817

Regnskapsmessig mindreforbruk

Kapittel	Balansen	31.12.2017	01.01.2017	Endring
2.5950	Regnskapsmessig mindreforbruk drift	440 279 475	255 195 849	185 083 626
2.5960	Udisponert i investeringsregnskapet	0	0	0
Sum	Regnskapsmessig mindreforbruk	440 279 475	255 195 849	185 083 626

Driftsregnskapet 2017		Investeringsregnskapet 2017		Sum
Art	Beløp	Art	Beløp	
930	-255 000 000	930	0	
580	440 083 626	580	0	
Differanse	185 083 626		0	185 083 626

Avstemming mellom regnskapsdelene		Beløp
Differanse		0

Note 16

Strykninger (KRS nr 6 - 3.1.3 nr. 3)

Strykninger gjennomføres i de tilfeller driftsregnskapet avsluttes med et merforbruk eller investeringsregnskapet avsluttes med et udekket beløp. Ved avslutning av Trondheim kommunes driftsregnskap for 2017 er det et regnskapsmessig mindreforbruk som er avsatt på egenkapitalkonto for mindreforbruk. Investeringsregnskapet er avsluttet i balanse. Note 16 er derfor ikke aktuell i 2017.

Note 17

Opplysninger om egenkapitalkontoen (KRS nr 6 3.1.3 nr. 9)

Endring av regnskapsprinsipp

Kommunal og regionaldepartementet fastsatte i 2008 endringer i regnskapsforskriften hvor det ble opprettet egen kontogruppe for endring av regnskapsprinsipp. Prinsippendringer som tidligere var ført mot daværende likviditetsreserve, som ble avviklet ved samme forskriftsendring, ble ført mot denne nye kontogruppen, konto 2.581.xxx.xxx

Det er ingen endring i regnskapsprinsipp for 2017.

2.581.xxx.xxx	År	Utgift	Inntekt
Feriepenger inkl arb.avg.	1992	135 931 271	
Påløpte renter	2000	19 902 337	
Kompensasjon for MVA	1999		18 864 935
Varebeholdning	2001	5 375 563	
Obligasjoner ureal kurstap	2001	24 504 887	
Ressurskrevende tjeneste	2007		68 433 000
Endring påløpte renter		107 84 396	
Sum bokført mot likviditetsreserve		293 560 454	87 297 935
Konto for endring av regnskapsprinsipp viser		206 262 520	

Trondheim kommune har ingen regnskapsmessige merforbruk fra tidligere år som er inndekket i 2017.

Note 18

Kapitalkonto (KRS nr 6 - 3.1.1 nr.7)

KREDITPOSTER I ÅRET	
Saldo pr 01.01.2017	7 157 971 562,30
Betalte avdrag på eksterne lån	741 125 554,22
Aktivering av investeringer ERV	3 095 307 117,37
Aktivering av investeringer 2017	2 048 101 087,36
Aktivering av investeringer 2016 (Tilbakeføring)	-3 141 539 879,90
Nye utlån til boligformål	275 642 401,02
Utlån Trondheim Pirbad	101 330 928,00
Utlån Trondheim Parkering KF	6 400 000,00
Sosiallån	-35 921,23
Urettmessig mottatt sosialhjelp	-48 013,34
Egenkapitalinnskudd TKP	29 200 000,00
Egenkapitalinnskudd KLP	4 252 788,00
Netto pensj.forpliktelse KLP	33 903 844,00
Arb.giver avgift - Netto pensj.forpliktelse KLP	4 780 441,59
Oppjustering aksjer	35 730,00
Aksjer og andeler	447 640,00
	10 356 875 279,39

DEBETPOSTER I ÅRET	
Mottatte avdrag på boliglån	175 050 823,28
Avdrag lån fra Trondheim Pirbad	27 981 850,88
Avdrag lån fra Trondheim Parkering KF	7 680 825,84
Avdrag lån fra Pro Venture Seed	16 842,00
Avdrag lån fra Munkvollh BL	38 892,27
Avdrag lån fra VM på ski AS	1 005 000,00
Netto pensj.forpliktelse SPK	61 631 555,00
Netto pensj.forpliktelse TKP	29 421 217,00
Arb.giver avgift - Netto pensj.forpliktelse SPK	8 690 049,27
Arb.giver avgift - Netto pensj.forpliktelse TKP	4 148 391,00
Bruk av lånemidler	1 111 825 276,86
Salg av aksjer	12 547 640,00
Avdrag feiervesenet	405 790,00
Avskrevet etableringslån og komm garanterte lån	714 265,51
Avskrivning av investeringer ERV	964 680 149,96
Saldo pr 31.12.2017	7 951 036 710,52

Note 19

Investeringsoversikt (KRS nr 6 - 3.1.3 nr.5)

Spesifikasjon av investeringsregnskapet - delregnskaper

Alle tall i millioner (1.000.000) kroner

Kraftfondet		
Regnskapspost (Kostra Art)	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017
L1 Investeringer anleggsmidler		
L2 Utlån og forskutteringer (520:529)		
L3 Avdrag på lån (510:519)		
L4 Avsetninger (530:539+548:569)	148,92	163,20
L5 Årets finansieringsbehov sum (L1:L4)	148,92	163,20
L7 Bruk av lånemidler (910:919)		
L8 salg av anleggsmidler (660:679)+929		
L9 Tilskudd til investeringer		
L10 Motatte avdr utlån (700:789+920:928)		
L11 Andre inntekter (600:659;900:909)		
L12 Sum ekstern finansiering Sum (L7:L11)	0	0
L13 Overført fra driftsregn. (970:979)	-148,92	-163,20
L14 Bruk av avsetninger (920:969)		
L15 Sum finansiering Sum (L12:L14)	-148,92	-163,20
L16 Udekket/udisponert (L5-L15)	0,00	0,00

Videreutlån startlån/utbedringslån		
Regnskapspost (Kostra Art)	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017
L1 Investeringer anleggsmidler		
L2 Utlån og forskutteringer (520:529)	273,19	250,00
L3 Avdrag på lån (510:519)	171,91	49,00
L4 Avsetninger (530:539+548:569)	138,89	
L5 Årets finansieringsbehov sum (L1:L4)	583,99	299,00
L7 Bruk av lånemidler (910:919)	-270,96	-250,00
L8 salg av anleggsmidler (660:679)+929		
L9 Tilskudd til investeringer		
L10 Motatte avdr utlån (700:789+920:928)	-174,15	-49,00
L11 Andre inntekter (600:659;900:909)		
L12 Sum ekstern finansiering Sum (L7:L11)	-445,10	-299,00
L13 Overført fra driftsregn. (970:979)		
L14 Bruk av avsetninger (920:969)	-138,89	
L15 Sum finansiering Sum (L12:L14)	-138,89	0,00
L16 Udekket/udisponert (L5-L15)	0,00	0,00

Aksjer/andeler, egenkapital innskudd		
Regnskapspost (Kostra Art)	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017
L1 Investeringer anleggsmidler		
L2 Utlån og forskutteringer (520:529)	33,48	32,60
L3 Avdrag på lån (510:519)		
L4 Avsetninger (530:539+548:569)		
L5 Årets finansieringsbehov sum (L1:L4)	33,48	32,60
L7 Bruk av lånemidler (910:919)		
L8 salg av anleggsmidler (660:679)+929	-15,36	
L9 Tilskudd til investeringer		
L10 Motatte avdr utlån (700:789+920:928)		
L11 Andre inntekter (600:659;900:909)		
L12 Sum ekstern finansiering Sum (L7:L11)	-15,36	0,00
L13 Overført fra driftsregn. (970:979)	-33,45	-32,60
L14 Bruk av avsetninger (920:969)		
L15 Sum finansiering Sum (L12:L14)	-33,45	-32,60
L16 Udekket/udisponert (L5-L15)	-15,33	0,00

I 2017 er det solgt aksjer på Lerkendal stadion på totalt kr 15 360 000 kr. Denne summen var vedtatt å gå til å redusere bruken av lån i 2017. Mindreforbruket på aksjer/andeler må ses i mot merforbruket på investeringsprosjekter. Totalt balanse.

Utlån bykassen		
Regnskapspost (Kostra Art)	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017
L1 Investeringer anleggsmidler		
L2 Utlån og forskutteringer (520:529)	80,00	87,55
L3 Avdrag på lån (510:519)	6,65	18,50
L4 Avsetninger (530:539+548:569)	41,31	
L5 Årets finansieringsbehov sum (L1:L4)	127,96	106,05
L7 Bruk av lånemidler (910:919)	-72,08	-87,55
L8 salg av anleggsmidler (660:679)+929		
L9 Tilskudd til investeringer		
L10 Motatte avdr utlån (700:789+920:928)	-6,69	-18,50
L11 Andre inntekter (600:659;900:909)	-78,77	-106,05
L12 Sum ekstern finansiering Sum (L7:L11)		
L13 Overført fra driftsregn. (970:979)		
L14 Bruk av avsetninger (920:969)	-49,19	
L15 Sum finansiering Sum (L12:L14)	-49,19	0,00
L16 Udekket/udisponert (L5-L15)	0,00	0,00

Udekket/udisponert		
Regnskapspost (Kostra Art)	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017
L1 Investeringer anleggsmidler		
L2 Utlån og forskutteringer (520:529)		
L3 Avdrag på lån (510:519)		
L4 Avsetninger (530:539+548:569)		
L5 Årets finansieringsbehov sum (L1:L4)	0,00	0,00
L7 Bruk av lånemidler (910:919)		
L8 salg av anleggsmidler (660:679)+929		
L9 Tilskudd til investeringer		
L10 Motatte avdr utlån (700:789+920:928)		
L11 Andre inntekter (600:659;900:909)		
L12 Sum ekstern finansiering Sum (L7:L11)	0,00	0,00
L13 Overført fra driftsregn. (970:979)		
L14 Bruk av avsetninger (920:969)		
L15 Sum finansiering Sum (L12:L14)	0,00	0,00
L16 Udekket/udisponert (L5-L15)	0,00	0,00

Investeringsprosjekter		
Regnskapspost (Kostra Art)	Regnskap 2017	Regulert budsjett 2017
L1 Investeringer anleggsmidler	2.174,51	2.339,66
L2 Utlån og forskutteringer (520:529)	6,80	0,40
L3 Avdrag på lån (510:519)	0,00	0,00
L4 Avsetninger (530:539+548:569)	5,18	0,00
L5 Årets finansieringsbehov sum (L1:L4)	2.186,49	2.340,06
L7 Bruk av lånemidler (910:919)	-768,79	-902,06
L8 salg av anleggsmidler (660:679)+929	-226,62	-217,10
L9 Tilskudd til investeringer	-314,00	-443,90
L10 Motatte avdr utlån (700:789+920:928)	-708,83	-673,60
L11 Andre inntekter (600:659;900:909)	-30,21	0,00
L12 Sum ekstern finansiering Sum (L7:L11)	-2.048,45	-2.236,66
L13 Overført fra driftsregn. (970:979)	-116,83	-103,40
L14 Bruk av avsetninger (920:969)	-5,88	0,00
L15 Sum finansiering Sum (L12:L14)	-122,71	-103,40
L16 Udekket/udisponert (L5-L15)	15,33	0,00

I 2017 er det solgt aksjer på Lerkendal stadion på totalt kr 15 360 000 kr. Denne summen var vedtatt å gå til å redusere bruken av lån i 2017. Mindreforbruket på aksjer/andeler må ses i mot merforbruket på investeringsprosjekter. Totalt balanse.

Investeringsprosjekter med sum over 15 millioner kroner, siste 2 år

Alle tall i hele millioner (1.000.000) kroner

Tiltak Prosjekt nr	Prosjekt	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Sum 2016 og 2017
94534022	Inv.tilskudd til Kirke g	122,2	124,5	246,7
90102164	Lade skole	48,6	188,6	237,2
92781507	Østmarka og Ringve	0	123,0	123,0
9020491	Helsevakt, Mauritz H	26,3	93,9	120,3
90551891	Jarleveien 10	84,7	19,8	104,5
90101008	Berg skole, ombygging	71,0	8,1	79,1
90902114	Heggstadmoen, overv.	32,7	34,1	66,8
94113644	Persaunet HVS-Invent	27,7	25,5	53,2
90102162	Lade skole, idrettsh	18,0	29,5	47,5
94211982	Utskifting PCer TKA	25,9	16,9	42,9
94581005	Utskifting av elev-pc	25,6	13,9	39,4
90201701	Risvollan HVS	8,9	30,3	39,2
94211905	Nytt økonomisystem	0,7	38,1	38,8
9010115A	Breidablikk skole	6,8	24,6	31,5
90102961	Sjetne skole rehab	4,5	26,2	30,7
90901501	Renere havn, mudring	31,8	-1,2	30,6
92320430	Renovering vannled.	7,7	21,2	28,9
90251309	Leangen kunstisbane	10,6	18,2	28,8
9010270B	Rosten skole, ombygg	10,1	16,7	26,8
92740315	Kruskajordet	0,0	26,2	26,2
9010255C	Ranheim skole(gamle)	11,9	12,9	24,8
90902201	Torvet, Hovedprosjekt	21,5	2,5	24,0
90153271	Stubbanvegen BHG	19,5	1,2	20,7
90251503	Rosten, ventilasjon	18,3	1,2	19,5
92420628	Olav Duunsv separering	9,8	6,5	16,3
90460762	Sjømannsveien 21	0,6	15,1	15,7
90552211	Kattem HVS, omsorgsb.	48,4	-32,8	15,6
90101861	Huseby u.skole	2,2	13,2	15,4
92220691	Gatelys måler 2016	9,1	6,0	15,1

Note 20

Vesentlige overføringer mottatt til finansiering av investeringer (KRS nr 6 – 3.1.2 nr.1)

Trondheim kommune mottar årlig vesentlig overføringer fra staten, Husbanken og andre tilskuddsgivere til finansiering av investeringer, de største overføringene i 2017 er:

Alle tall i hele millioner (1.000.000) kroner

Prosjekt	Tilskuddsgiver	Inntektsførte tilskudd 2017 i millioner kroner
Omsorgsboliger/ erstatningsboliger	Husbanken	305,6
Miljøpakken	Refusjon fra staten (bompenger)	147,7
Veginvesteringer	Statens Vegvesen	50,0
Superbuss	Refusjon fra staten	25,0

Note 21

Selvkost (krs nr 6 - 3.1.3 nr. 10)

Fra og med regnskapsåret 2003 er kommunene pålagt å sette opp en etterkalkyle for disse selvkosttjenestene. Kalkylene er beregnet i henhold til retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester, utgitt av Kommunal- og regionaldepartementet februar 2014 (H-3/14).

Nedenfor er det satt opp en kalkyle basert på regnskap 2017 som tilfredsstiller dette kravet for de aktuelle tjenestene.

Tabell 1 Kalkyleoversikt selvkosttjenestene vann, avløp, renovasjon, slam og feiing 2017

	Vann	Avløp	Renovasjon	Slam	Feiing
Direkte driftsutgifter	125 310 520	112 311 527	186 334 359	3 162 241	10 512 778
Indirekte driftsutgifter	4 748 391	4 626 130	654 343	58 853	349 179
Avskrivninger	45 453 718	56 420 768	3 875 026	0	527 355
Kalkulatorisk rentekostnad	23 833 658	26 674 027	1 417 619	0	91 192
Sum utgifter	199 346 287	200 032 452	192 281 347	3 221 094	11 480 504
Salgsinntekter/andre inntekter	180 750 705	174 933 947	192 139 916	4 429 447	13 387 312
Renter selvkostfond	580 200	2 238 316	16 878	59 394	6 303
Sum inntekter	181 330 905	177 172 263	192 156 794	4 488 841	13 393 615
Resultat før avsetninger	-18 015 382	-22 860 189	-124 553	1 267 747	1 913 111
Avsetning til fond				-1 267 747	-1 913 111
Bruk selvkostfond	18 015 382	22 860 189	124 553		
Resultat etter avsetning	0	0	0	0	0
Skyggeregnskap fond					
IB selvkostfond	45 193 165	104 166 338	4 791 320	3 225 797	-1 788 9730
Netto avsetning	-18 015 382	-22 860 189	-124 553	1 267 747	1 913 111
UB selvkostfond	27 177 783	81 306 149	4 666 767	4 493 544	124 138
Renter selvkostfond	580 200	2 238 316	16 878	59 394	6 303

Tall i hele kr.

Forutsetninger

Rentesats som skal benyttes for kalkulatoriske renter og renter selvkostfond er fem årig SWAP-rente med et tillegg på 0,5 prosent. For 2017 er SWAP-renten på 1,48 prosent, og det er derfor benyttet 1,98 prosent som rentesats i etterkalkylen. Grunnlaget for avskrivningene er akkumulert anskaffelseskost. Kalkulatoriske renter er beregnet av gjennomsnittet av eiendomsverdien (snitt av inngående balanse og utgående balanse).

Negative selvkostfond

En endring i regnskapsforskriften i 2008 medførte at det ikke lenger ble lov til å ha negative selvkostfond stående uoppgjort ved regnskapsslutt. Trondheim kommune hadde til og med 2016 et akkumulert negativt selvkostfond på 1,8 millioner kroner innenfor selvkostområdet feiing.

I tabell 2 er utviklingen av de selvkostfondene som har hatt negativt resultat i perioden 2014 og framover gjengitt.

Tabell 2 Oversikt over utvikling negative selvkostfond

	2014	2015	2016	2017
Feiing	0	-635.052	-1.788.973	-1.153.921
Sum		-635.052	-1.788.973	-1.153.921

Tall i hele kr.

I forbindelse med regnskapsavslutningen for 2017 ble feieområdet gjort opp med et positivt resultat på 1 911 313 kroner. 635 052 kroner av dette resultatet ble brukt til å dekke inn det negative resultatet fra 2015 for feieområdet, det resterende ble satt på selvkostfond for feiegebyrer. Her ble det dessverre gjort en feil. Det negative selvkostfondet fra 2016 på 1 788 973 skulle vært godskrevet med hele det beløpet og ikke på 635 052. Hadde man gjort det, hadde utgående balanse 2017 for selvkostfond feiing vært 0 og ikke de 1 153 921 som nå er bokført i regnskapet. Feilen har ingen reell effekt for feieabonnentene.

Selvkostfeltene byggesaksbehandling, 1 del planbehandling og oppmålingsarbeider etter matrikkelloven, regnskapet for 2017.

I tillegg til de tradisjonelle selvkostfeltene innenfor VAR-området gjelder de samme prinsippene for gebyrfastsettelse for byggesaksbehandling, 1. del planbehandling og oppmålingsarbeider etter matrikkelloven. Kommunen har anledning til å kreve gebyrer knyttet til behandlingen av slike saker, men hvis inntektene er høyere enn kostnadene er det krav om avsetning til fond slik at overskuddet på disse inntektene ikke brukes til kommunens øvrige aktiviteter. Kommunen har lov til å subsidiere disse områdene hvis den ønsker det. Fra og med regnskapsår 2018 vil det pga endringer i lovverket opprettes et nytt selvkostområde for eierseksjonering.

Tabell 1 Oversikt regnskapsresultat 2017 selvkostområdene 1.del planbehandling, byggesaksbehandling og delesaker etter matrikkelloven

	1.del planbehandling	Byggesaksbehandling	Delesaker etter matrikkelloven
Direkte driftsutgifter	9 269 513	46 242 511	9 122 359
Indirekte driftsutgifter	1 014 424	5 817 862	786 085
Avskrivninger	0	750 924	0
Kalkulatorisk rentekostnad	0	129 817	0
Sum utgifter	10 283 937	52 941 114	9 908 444
Gebyrinntekter/andre inntekter	10 351 070	49 028 820	11 052 649
Renteinntekter selvkostfond	44 588	119 321	79 428
Sum Inntekter	10 395 658	49 148 141	11 132 077
Resultat før avsetninger	-111 721	3 792 973	-1 223 633
Avsetning til fond	111 721		1 223 633
Bruk selvkostfond		-3 792 973	
Resultat etter avsetning	0	0	0
Skyggeregnskap fond			
IB selvkostfond	2 218 334	7 982 448	3 439 410
Netto avsetning	111 721	-3 792 973	1 223 633
Oppretting feil i fjorårets kalkyle			
UB selvkostfond	2 330 055	4 189 475	4 663 043
Renter selvkostfond	44 588	119 321	79 428

Note 22

Usikre forpliktelser og hendelser etter balansedagen (KRS nr 6 - 3.1.2 nr. 2)

Trondheim kommune har pr. 31.12.17 foretatt en avsetning på 21,550 millioner kroner i forbindelse med prosessrisiko i saker som har startet i 2017 eller tidligere år. Der dom, forlik eller andre avgjørelser vil komme i 2018 og til utbetaling i 2018 eller senere år. Utover dette er Trondheim kommune ikke kjent med andre usikre forpliktelser pr. 31.12.17, eller hendelser etter balansedagen som har betydning for årsregnskapet 2017.

Note 23

Spesifikasjon av uvanlige og vesentlige poster og transaksjoner (KRS nr 6 - 3.1.3 nr.2)

I 2017 var det ingen uvanlige og vesentlige poster og transaksjoner.

Note 24

Virkning av endring av regnskapsprinsipper, regnskapsestimater og korrigerings av tidligere års feil (KRS nr 6 - 3.1.2 nr. 3)

Utlån til Trondheim Parkering KF har vært ført på feil balansekonto, og betalte og mottatte avdrag er bokført i investeringsregnskapet i stedet for driftsregnskapet. Utlånet er behandlet som et videre utlån etter kommuneloven, og ikke som lån til samme juridiske enhet (internt utlån). Feil i konsolidering av regnskapene Kostra. Rettet opp i 2017 både for Trondheim Parkering KF og Trondheim kommune.

Det er i løpet av 2017 ryddet opp i tidligere feilføringer fra ubundne til bundne investeringsfond.

Note 25

Eiendeler, gjeld og EK overdratt til KF ved etablering. Eiendeler, gjeld og EK mottatt fra KF ved avvikling (KRS nr 6 – 3.1.2 nr 6)

Det er ikke foretatt etablering eller avvikling av kommunale foretak i 2017.

Note 26

Mellomværende med KF/§27 (KRS nr 6 – 3.1.1 nr. 4)

Konserninterne langsiktige fordringer

Alle tall i millioner kroner

Foretak	Interne utlån 31.12.2017	Interne utlån 1.1.2017
Trondheim Parkering KF	107,885	109,166

Kortsiktige fordringer og gjeld egne foretak

Alle tall i millioner kroner

Kortsiktige fordringer	
Stavne Trondheim KF	0,544
Trondheim Parkering KF	1,120
Total	1,664

Kortsiktige gjeld	
Stavne Trondheim KF	7,472
Trondheim Parkering KF	1,107
Total	8,579

Note 27

Overføring til/fra § 27- samarbeid og andre samarbeid (KRS nr 6 – 3.1.1 nr. 9)

Interkommunale samarbeid etter kommuneloven § 27

A.1 Samarbeid mot akutt forurensing i Sør-Trøndelagsregionen

Samarbeidet omfatter 25 kommuner i Sør-Trøndelag, 4 kommuner i Nord-Trøndelag samt en kommune i Hedmark. Hensikten med samarbeidet er å sette deltakerkommunene i stand til å møte kravene til kommunal beredskap mot akutt forurensing. Ved hendelser som krever større innsats enn kommunens egen evne kan IUA yte støtte i form av kompetanseressurser på alle nivå, samt gjennom å forflytte utstyr mellom kommuner.

IUAs øverste organ er årsmøtet der alle deltakerkommuner er representert. I tillegg er det etablert et beredskapsstyre bestående av 7 representanter, der fast leder er brannsjef i Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS. Fast nestleder er brannsjef i Fosen brann- og redningstjeneste IKS. Videre består beredskapsstyret av representanter for innlandskommunene, Politiet i Sør-Trøndelag, Trondheim Havn samt Trondheim kommune. Samarbeidet er organisert iht. § 27 i kommuneloven.

Sekretariatet utføres av rådgiver i 100 % stilling utleid fra TBRT IKS. Regnskapsføring og rapportering er underlagt Trondheim kommune.

Bidrag fra Trondheim kommune er basert på innbyggertallet pr 01.01.2016, som var 187 353; bidrag kr 7,- pr innbygger. Iht. underliggende avtale justeres innbyggertallet hvert år.

Trondheim kommunes bidrag for 2017: Kr 1 311 471,00.

A.2 Trondheimsregionen

Trondheimsregionen er et samarbeidsorgan for Stjørdal, Malvik, Trondheim, Klæbu, Melhus, Skaun, Orkdal, Midtre Gauldal, Rissa og Leksvik kommuner, og Trondheim er vertskommune. Medlemskommunene danner en felles bolig-, arbeids- og serviceregion.

Hensikten med samarbeidet er å styrke Trondheimsregionens utvikling i en nasjonal og internasjonal konkurransesituasjon, slik at regionen i framtiden hevder seg i toppen innen forskning, utdanning, næringsliv og kultur, og tjenester til befolkningen. Trondheimsregionen har som overordnet mål å øke regionens andel av landets verdiskaping.

Ordfører og opposisjonsleder sammen med rådmannen møter i Regionrådet i Trondheimsregionen fra hver kommune. Ordføreren forvalter kommunens stemmerett. Jon P Husby (ordfører Skaun) er leder for Trondheimsregionen og Rita Ottervik (ordfører Trondheim) er nestleder. Sammen med Ingrid Aune (ordfører Malvik) og Oddbjørn Bang (ordfører Orkdal) utgjorde de arbeidsutvalget. Det er også et eget rådmannsforum og et eget Næringsråd. Trondheim kommune er vertskommune for sekretariatet. Bård Eidet er daglig leder.

De tyngste sakene i Trondheimsregionen er Interkommunal arealplan og regional strategisk næringsplan. Det arbeides også med profilering/omdømmebygging og samferdsel.

Trondheimsregionen – regnskap 2017:

Prosjektnavn	Forbruk 2017	Justert budsjett 2017	Avvik
P1: Næringsutvikling:	2 871 976	5 500 000	-2 628 024
P2: Arealutvikling:	2 107 846	2 300 000	-192 154
P3: Profilerings, info og påvirkning:	1 683 652	2 500 000	-816 348
P4: Sekretariat og ledelse :	597 789	1 000 000	-402 211
Totalt forbruk regnskapsført i ERV 2017	7 261 264	11 300 000	-4 038 737

	Utgifter	Inntekter
Sum utgifter	7 261 264	
Ref fylkeskomm		1 839 698
Ref andre kommuner		2 592 513
Ref fra andre		200 000
Trondheim kommunes andel		2 000 000
Bruk av fond fra 2016		6 310 290
Overføring fond til 2018	5 681 237	
SUM	12 942 501	12 942 501

A.3 Vertskommune Kommunal Akutt Døgnavdeling (KAD)

Kommunal akutt døgnavdeling er en interkommunal avdeling hvor Trondheim kommune er vertskommune og 5 kommuner har gått sammen om tilbudet. Dette gjelder Malvik, Melhus, Klæbu, Midtre Gauldal og Trondheim kommune. Avdelingen er lokalisert ved Øya helsehus som har nærhet til St. Olav hospital.

KAD er oppfølging av samarbeidsreformen, kommunens plikt til øyeblikkelig hjelp døgnopphold og er pålagt alle Norges kommuner fra 2016. Jmfør St. meld 16.

Samhandlingsreformen består av et bredt sett av virkemidler hvor øyeblikkelig hjelp døgnopphold er et av virkemidlene. I dette henseende er virkemidlene flere oppgaver til kommunene og tilførte ressurser for å utføre dem. Dette vil bedre brukermedvirkningen og vil være til et gode for pasienten. Vil gi større mulighet for kommunene å fremme og forebygge helse til sine innbyggere. Spesialisthelsetjenesten vil kunne ta seg av flere som trenger utredning og avklaring ved at kommunene tar flere oppgaver rettet mot sine innbyggere.

Oppstart:

KAD startet opp 1.oktober 2013 ved Øya helsehus med 4 sengeplasser. Pr. 01.01.2015 ble avdelingen utvidet til 15 sengeplasser. Fra 01.02.2016 med bakgrunn av Helse- og omsorgsdepartementet anslag er det etablert 25 heldøgn sengeplasser for alle 5 kommunene. 25 heldøgn sengeplasser i drift ivaretar innbyggere i Malvik, Melhus, Klæbu, Midtre Gauldal og Trondheim kommune.

Formålet med KAD:

Kommunalt akutt døgnavdeling er et interkommunalt tilbud til hjemmeboende eldre pasienter over 65 år. Pasienter som ikke trenger innleggelse i sykehus men som allikevel ikke kan være hjemme eller få behandling.

Målgruppen/interessenter:

- Innbyggere over 65 år i Malvik, Melhus, Klæbu, Midtre Gauldal og Trondheim kommune.
- Legene ved Øya helsehus.
- Ansatte ved kommunal akutt avdeling ved Øya helsehus
- Fastlegene i Malvik, Melhus, Klæbu, Midtre Gauldal og Trondheim kommune.
- Legevakta og leger som til enhver tid har vakt ved legevakta.
- Ansatte innen kommunale helseorganisasjoner i Malvik, Melhus, Klæbu, Midtre Gauldal og Trondheim kommune.

Helse- og omsorgsdepartementet har lagt til grunn at øyeblikkelig hjelp døgntilbudet som skal overføres kommunene på landbasis er 240 000 liggedøgn.

Beregningsgrunnlag for den enkelte kommune er:

- Melhus kommune: representerer 710 liggedøgn = 2 hel døgn sengeplass.
- Malvik kommune: representerer 546 liggedøgn = 1.5 hel døgn sengeplass.
- Midtre Gauldal kommune representerer 388 liggedøgn = 1 hel døgn. sengeplass.
- Klæbu kommune: representerer 239 liggedøgn = 0,6 hel døgn sengeplass.
- Trondheim kommune: representerer 7 907 liggedøgn = 21 hel døgn sengeplasser.

Interkommunal akutt døgnavdeling – Regnskap 2017

Bevilgningsart	Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Vedtatt budsjett 2017	Avvik 2017	Forbruk (%) 2017
Driftsregnskap	24.940.314	37.546.700	37.077.000	12.606.386	66,4
Driftsresultat	24.940.314	37.546.700	37.077.000	12.606.386	66,4
Driftsutgifter	27.157.253	37.546.700	37.077.000	10.389.447	72,3
Lønn og sos utgifter	23.674.714	36.478.900	36.009.000	12.804.186	64,9
Kjøp av varer/tjenester	2.844.500	1.067.800	1.068.00	-1776.700	266,4
Overføringer	638.039			-638.039	0
Driftsinntekter	-2.216.939			2.216.939	0
Refusjoner	-2.216.939			2.216.939	0
Overføringer	0			0	0

Tidligere var det øremerkede tilskudd til denne driften, det er nå en del av den totale inntektsrammen for den enkelte kommune. Refusjon fra samarbeidskommunene inntektsføres på fellesformål sykehjem i Trondheim kommune.

A.4 Vertskommune Legevakt

Legevakta er en interkommunal enhet hvor 5 kommuner har gått sammen om tilbudet med Trondheim som vertskommune. Dette gjelder Malvik, Melhus, Klæbu, Midtre Gauldal og Trondheim kommune. Legevakta er lokalisert ved St. Olavs Hospital.

Legevakta ble kommunal enhet i 2009. Enheten tilbyr øyeblikkelig hjelp ved sykdom/skade for drøyt 235.000 innbyggere i de 5 kommunene, samt rådgivning på telefon utført av spesialsykepleiere. Enheten har også legevaktsbil med kvalifisert ambulansesjåfør og lege. På kveld og helg ruller fastleger fra alle kommuner på vaktene.

Interkommunal Legevakt – Regnskap 2017

Legevakta har en kostnadsramme på nesten 86 millioner kroner i 2017. Refusjon fra samarbeidskommunene inntektsføres på enheten og beregnes ut fra antall innbyggere i deltakende kommuner pr. 01.01 i gjeldende år. For 2017 utgjorde denne inntekten 13,2 % av driftsutgiftene, mens inntekt fra pasienter og refusjon for pasienter fra Helfo utgjorde 19,4 %.

Regnskap Legevakt 2017		Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Avvik 2017	Forbruk (%) 2017
Bevilgningsart		NOK	NOK	NOK	
1DR	Driftsresultat	52.385.204	52.398.000	12.796	0,02 %
1DU	Driftsutgifter	85.888.204	83.924.000	-1.964.204	-2,29 %
10 og 30	Lønnskostnader	72.339.741	70.872.000	-1.467.741	-2,03 %
11-12	Kjøp av varer/tjen	12.004.614	12.043.000	38.386	0,32 %
14	Overføringer	2.232.276	1.676.000	-556.276	-24,92 %
1DI	Driftsinntekter	-33.353.321	-30.331.000	3.022.321	9,06 %
16	Salgsinntekter	-10.479.043	-10.369.000	110.043	1,05 %
1700	Refusjon fra staten	-7.372.341	-5.390.000	1.982.341	26,89 %
1710	Sykelønnsrefusjon	-2.279.579	-3.028.000	-748.421	-32,83 %
1729	Kompensasjon mva pål	-1.876.271	-1.295.000	581.271	30,98 %
1750	Refusjon fra kommune	-11.342.153	-11.147.000	195.153	1,72 %
1770	Refusjon fra andre	-3.933	0	3.933	100,00 %
1FR	Finansresultat	-149.679	0	149.679	100,00 %

Andre samarbeid

Dette er samarbeid som ikke omfattes av notekravet i § 12, men som vi likevel finner grunn til å beskrive kort i noten.

B.1 Trondheimsregionens friluftsråd

Trondheimsregionens friluftsråd er et interkommunalt samarbeidsorgan bestående av Klæbu, Malvik, Melhus, Skaun, Selbu og Trondheim kommune. Rådets oppgave er i samarbeid med fylkeskommunen/fylkesfriluftsnemnd, kommuner og andre interesserte å virke for sikring, tilrettelegging og drift av områder for friluftsliv, samt å skape større forståelse for friluftsområdenes betydning, bedre friluftskultur og utbredelse av friluftsliv.

Bedret folkehelse i regionen gjennom tilrettelegging og motivering av alle er viktig.

Målsetting: Alle skal i sin hverdag ha gode muligheter til å drive friluftsliv som en helse- og trivselskappende, naturvennlig aktivitet.

Rådet er et selvstendig rettssubjekt hvor Trondheim kommunen ikke har noe økonomisk ansvar for virksomheten ut over den årlige kontingent. For alle kommuner er medlemskommunenes kontingent per 2017 kroner **4,50** pr innbygger.

Trondheim kommune har betalt følgende for 2017:

Kontingent	857 088,-
Administrativ utgift/kontorhold i henhold til avtale 1/5 av kontingent	171 417,-
Netto sum	685 671,-

Note 28

Interkommunale selskaper (KRS nr 6 - 3.1.3 nr. 1)

I henhold til § 3 i lov om interkommunale selskaper av 29.1.1999 har deltakerkommunene ubegrenset ansvar for en prosent- eller brøkdel av selskapets forpliktelser, slik at delene til sammen skal utgjøre selskapets samlede forpliktelser. Hovedregelen er at deltakerkommunene har ansvar for selskapets forpliktelser i henhold til eierandel.

En selskapskreditor må først gjøre sitt krav gjeldende mot selskapet. Dersom kreditor ikke oppnår dekning av selskapet innen 14 dager regnet fra påkrav, kan kreditor kreve den enkelte deltakeren direkte for deltakerens andel av forpliktelsen. En deltaker som helt eller delvis har dekket en fordring på selskapet, kan straks søke tilbake sitt utlegg av selskapet.

Trondheim kommune har eierandeler i følgende selskaper etter lov om interkommunale selskaper.

Trondheim Havn IKS

Trondheim Havn var opprinnelig en kommunal havn med regnskap adskilt fra kommunens ordinære regnskap i hht havnelovens bestemmelser. Trondheim Havn var en periode organisert som et interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27, men er fra 1.1.2006 organisert som et IKS etter lov om interkommunale selskaper.

Eierforholdet er per 31.12.2017 slik:

Trondheim	(76,27 %)	Stjørdal	(1,83 %)	Inderøy	(0,01 %)
Verdal	(8,00 %)	Leksvik	(0,30 %)	Frøya	(0,09 %)
Levanger	(5,29 %)	Malvik	(0,01 %)	Namsos	(1,96 %)
Orkdal	(4,16 %)	Verran	(0,01 %)		
Steinkjer	(2,06 %)	Frosta	(0,01 %)		

Kommunenes eierandeler er basert på verdsettelse av kommunenes tingsinnskudd, hovedsakelig bestående av eiendommer og havneinretninger.

Nøkkeltall (tall i 1000 kr):

	Totalt i hht regnskap *)	Andel Trondheim kommune
Innskutt egenkapital	669 200	510 399
Total egenkapital	894 518	682 249
Sum gjeld	42 511	32 423

*) Basert på utkast til regnskap for 2017, ikke styrebehandlet

Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS

Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS ble etablert 1.1.2008 av Trondheim, Malvik og Klæbu kommuner. Selskapet er senere utvidet først ved at Leksvik og Rissa kommuner ble tatt opp som deltakere i selskapet fra 1.4.2011. I 2012 ble selskapet ytterligere utvidet ved at Oppdal og Rennebu kommuner kom inn som deltagere.

Eierforholdet er per 31.12.2017 slik:

Trondheim	(82,55 %)	Leksvik	(1,56 %)	Oppdal	(3,06 %)
Malvik	(6,02 %)	Rissa	(2,98 %)	Rennebu	(1,15 %)
Klæbu	(2,68 %)				

Nøkkeltall (tall i 1000 kr):

2017	Totalt ihht regnskap ¹⁾	Andel Trondheim kommune
Kapitalkonto ²⁾	77.942	64.341
Kapitalkonto ekskl pensjon	-30.594	-25.255
Total egenkapital ³⁾	78.778	65.031
Sum gjeld ⁴⁾	-480.445	-396.607

1) Basert på regnskap 2017 fra Trøndelag brann- og redningstjeneste IKS

2) Kapitalkonto er negativ pga at pensjonsforpliktelsene er høyere enn pensjonsmidlene

3) EK er negativ pga at pensjonsforpliktelsene er høyere enn pensjonsmidlene

4) Hovedsakelig pensjonsforpliktelser

Midt-Norge 110-sentralen IKS

Midt-Norge 110-sentral IKS er fra og med 01.01.2016 opprettet i medhold av lov om interkommunale selskaper. Selskapets formål er å dekke deltakernes plikter knyttet til brann- og eksplosjonsvernlovens §16 Nødalarmeringssentral, med plikt om tilknytning til en sentral for mottak av meldinger om branner og andre ulykker innenfor en fastsatt region. Oppgavene er å kunne opprettholde kommunikasjon med den som melder ulykken, mottak og registrering av nødmeldinger, alarmering av mannskaper og kommunikasjon med innsatsstyrkene, samt ordning med nødalarmeringssentralene for helse og politi. Dimensjoneringen av 110-sentralen tar utgangspunkt i en gjennomført risiko- og sårbarhetsanalyse for deltakernes region. Alarmsentralen har 20 ansatte, fordelt på 5 vaktlag à 3 mann med vaktleder, daglig leder, NK 110-sentralen, 2 på marked og IKT-tekniker. Midt-Norge 110-sentral har det regionale ansvar for nødmelding på brann, redning og akutt forurensning i regionen. Regnskapsføring og rapportering i sin helhet er utført av Trondheim kommune for 2016, fra og med 2017 føres regnskapet av egen regnskapsfører for Midt-Norge 110-sentral IKS.

Eierforholdet er per 31.12.2017 slik:

Trondheim	(58,82%)	Røros	(1,78%)	Åfjord	(1,03%)
Melhus	(5,06%)	Ørland	(1,65%)	Rennebu	(0,82%)
Malvik	(4,29%)	Bjugn	(1,50%)	Holtålen	(0,64%)
Orkdal	(3,73%)	Frøya	(1,47%)	Os	(0,63%)
Skaun	(2,44%)	Hitra	(1,45%)	Agdenes	(0,56%)
Oppdal	(2,18%)	Hemne	(1,35%)	Snillfjord	(0,31%)
Rissa	(2,12%)	Selbu	(1,30%)	Roan	(0,31%)
Midtre Gauldal	(2,01%)	Meldal	(1,26%)	Tydal	(0,27%)
Klæbu	(1,91%)	Leksvik	(1,11%)		

Eierandeler og ansvar er beregnet ut fra folketall og skal reduseres hvert 4. år, første gang 01.01.2019

Nøkkeltall (tall i 1000 kr):

2016*	Totalt ihht regnskap	Andel Trondheim kommune
Kapitalkonto	8.163	4.801
Kapitalkonto ekskl pensjon	-1.023	-602
Total egenkapital	2.696	1.586
Sum gjeld	-64.627	-38.013

*Alle tall i hht styrebehandlet regnskap for 2016

Note 29

Kortsiktig gjeld og kortsiktige fordringer for Trondheim kommune utenom kommunale foretak (KF)

Trondheim kommune har til enhver tid kortsiktig gjeld og kortsiktig fordringer, under følger en oversikt på områdene, når kommunale foretak er trukket i fra.

Kortsiktig gjeld

Alle tall i millioner kr

	2017	2016	Endring	Endring i %
Total	2047	1927	120	6,2
- kortsiktig gjeld KF	1,7	5,5	-3,8	-69,1
Kortsiktig gjeld ex KF	2045,3	1921,5	123,8	6,4

De vesentligste kortsiktige gjeldspostene er:

	2017	2016	Endring	Endring i %
Leverandørgjeld	831	584	247	42,3
Feriepenger	659	622	37	5,9
Forskuddstrekk	244	223	21	9,4

Kortsiktig fordringer

Alle tall i millioner kr

	2017	2016	Endring	Endring i %
Total	1077	1 154	-77	-6,7
- kortsiktig fordring KF	17,3	9,4	7,9	84
Kortsiktig fordring ex KF	1059,7	1144,6	-86,9	-7,6

De vesentligste postene på kortsiktige fordringer:

	2017	2016	Endring	Endring i %
Kundefordringer	534	529	5	0,9
Påløpt ref/tilsk	275,7	343	-67,3	-19,6

Note 30

Trondheim kommunes kraftfond (TKK)

TKKs realavkastning defineres som nominell avkastning fratrukket driftskostnader og inflasjon, i form av avsatt KPI. For å opprettholde realverdien av TKKs egenkapital blir denne årlig konsumprisregulert tilsvarende gjennomsnittlig endring i KPI de siste 5 år. Dette skjer gjennom en avsetning til grunnkapitalen (ubundet fond). Budsjettert realavkastning avsettes disposisjonsfondet til bruk i kommunens budsjett i påfølgende år, under forutsetning av at årets resultat (etter KPI-regulering) gir grunnlag for dette. Realavkastning utover budsjett inngår som et overskuddselement i bykassen.

Drifts- og balanseregnskap

Driftsregnskap

Alle tall i millioner kr

Poster	Regnskap 31.12.2017	Opprinnelig budsjett 2017	Regnskap 31.12.2016
Driftsinntekter	0,0	0,0	0,0
Driftsutgifter	2,9	5,0	3,0
Driftsresultat	2,9	-5,0	-3,0
Finansinntekter	348,7	223,9	309,1
Finansutgifter	-1,1	-0,0	-13,2
Netto finansposter	347,6	223,9	295,9
Årsoverskudd TKK	344,7	218,9	292,9

Den nominelle avkastningen i TKK disponeres i henhold til punkt 1.6.2 i TKKs vedtekter.

Gjennomsnittlig årlig endring i KPI de fem siste årene har vært 2,30 prosent. For at realverdien av TKK skal opprettholdes tilføres TKKs grunnkapital og bufferkapital 148,9 millioner kroner, jf 1.6.2 i TKKs vedtekter. KPI-avsetning er 14,3 millioner kroner lavere enn budsjettert.

Budsjettert realavkastning i 2017 er 55,7 millioner kroner, og beløpet avsettes til disposisjonsfond til bruk i 2018. Realavkastning utover budsjettert realavkastning er ikke disponert og er 140,1 millioner kroner. Meravkastningen skyldes i hovedsak et godt aksjemarked.

Beskrivelse av fordelt nominell avkastning

Alle tall i millioner kr

	Regnskap 31.12.2017	Opprinnelig budsjett 2017
Nominell avkastning	347,6	223,9
Driftsutgifter	-2,9	-5,0
Avsatt KPI	-148,9	-163,2
Avsatt til disposisjonsfond	-55,7	55,7
Realavkastning utover budsjett	140,1	0,0

Kraftfondets grunnkapital, bufferkapital, kulturfondet, næringsfondet og kollektivfondet forvaltes og rapporteres som én portefølje, jf. kapittel 1.1.3 i TKKs vedtekter. I henhold til vedtektene skal det gjøres en oppstilling av de ulike fondenes balanseverdi og andel av årsresultatet.

Disponering av nominell avkastning i TKK

Alle tall i millioner kr

Nominell avkastning TKK (netto finansposter)	347,6
Driftsutgifter TKK	2,9
KPI avsetning til kraftfondet, grunnkapital	135,1
KPI avsetning til bufferkapital	7,3
KPI avsetning til kollektivfondet	2,9
KPI avsetning til kulturfondet	2,9
KPI avsetning til næringsfondet	0,7
Utbytte, for bruk i 2018	
Til disposisjonsfond	53,4
Til kollektivfondet	1,0
Til kulturfondet	1,0
Til næringsfondet	0,3
Udisponert avkastning	140,1

TKK - Balanseregnskap pr 31.12.2017

Alle tall i millioner kr

Eiendeler	31.12.2017	31.12.2016
Obligasjon TrønderEnergi AS	75,0	75,0
Aksjer TrønderEnergi AS	446,6	446,6
Ansvarlig lån TKP	100,0	100,0
Sum anleggsmidler	621,6	621,6
Bankinnskudd	431,3	449,4
Obligasjoner LVP	2 725,0	2 462,6
Obligasjoner med kontantstrømsikring	1 976,9	2 058,3
Aksjefond	927,0	887,9
Påløpte, ikke forfalte renter	49,4	51,3
Eiendom	100,9	100,9
Hedgefond og Private Equity	13,7	13,3
Interimskonto	0	1,3
Sum omløpsmidler	6 224,1	6 025,0
Sum eiendeler	6 845,0	6 646,7

Obligasjoner består av to typer obligasjoner; obligasjoner laveste verdis prinsipp (LVP) og obligasjoner med kontantstrømsikring, og er på tilsammen 4 706 millioner kroner i kommunens balanse. Obligasjoner med kontantstrømsikring er i tabellen over justert for en bokført underkurs på totalt 4 millioner kroner. For vurderingsprinsipper henvises til note 0.1; vurderingsregler.

Gjeld og egenkapital	31.12.2017	31.12.2016
Kraftfondet	6 008,2	5 873,2
Kollektivfondet	129,9	126,9
Kulturfondet	128,5	125,6
Næringsfondet	32,9	32,1
Sum grunnkapital TKK	6 299,5	6 157,9
Bufferkapital	324,2	316,9
Sum egenkapital	6 623,7	6 474,6
Finansielle derivater	22,4	18,8
Mellomværende bykassen	2,7	2,9
Disponert avkastning til bykassen	55,7	104,0
Udisponert avkastning	140,1	46,4
Sum gjeld	220,8	172,1
Sum gjeld og egenkapital	6 845,0	6 646,7

Bystyret

UAVHENGIG REVISORS BERETNING FOR 2017

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Trondheim kommunes årsregnskap som viser 10 073 millioner kroner til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på 440 millioner kroner. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Trondheim kommune per 31. desember 2017, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Rådmannen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i kommunens årsrapport og finansrapport.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen. I revisjonsberetningens siste del - uttalelse om øvrige lovmessige krav - attesterer vi imidlertid på at det er konsistens mellom de lovmessige krav i årsrapporten, finansrapporten og årsregnskapet.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig

Postadresse:
TRONDHEIM KOMMUNE
Trondheim kommunerevisjon
Postboks 2300 Torgarden
7004 TRONDHEIM

Besøksadresse:
Erling Skakkes gate 14

Telefon:
+47 72546440

Telefaks:
+47 72546441

Organisasjonsnummer:
NO 976 663 438

E-postadresse: revisjon.postmottak@trondheim.kommune.no
Internettadresse: www.trondheim.kommune.no/revisjon

feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Rådmannens ansvar for årsregnskapet

Rådmannen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Rådmannen er også ansvarlig for slik intern kontroll han finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av rådmannen er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.

Vi kommuniserer med kontrollkomiteen og rådmannen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsrapporten og finansrapporten

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsrapporten og finansrapporten om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000, mener vi at rådmannen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Trondheim, 13. april 2018

Per Olav Nilsen
revisjonsdirektør

Svein Kato Isaksen
fagansvarlig regnskapsrevisjon

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Kopi:
Formannskapet
Kontrollkomiteen
Rådmannen

Trondheim kommune
Regnskapstjenesten
Postboks 2300 Sluppen
7004 Trondheim

www.trondheim.kommune.no

